

100 Soruda Teşvik Uygulaması 2009

- ▶ İndirimli kurumlar vergisi
- ▶ Gümrük vergisi muafiyeti ve KDV istisnası
- ▶ Faiz desteği
- ▶ Sigorta prim desteği
- ▶ Taşınma desteği
- ▶ Yatırım yeri tahsisi

Sunuş

Ülkemizde en yoğun etkisi istihdam üzerinde hissedilen global ekonomik krizin atlatılabilmesi için Hükümet tarafından çeşitli önlemler alınmıştır. Bu önlemler kimi zaman tüketime canlandırılması amacıyla gerçekleştirilen KDV veya ÖTV indirimleri olarak, kimi zaman da işletmelerin işçi çıkarmasının önüne geçmek amacıyla istihdamın yükünün bir kısmının Devlet tarafından karşılanması olarak karşımıza çıkmıştır.

Kriz önlemleri konusunda en kapsamlı çalışma ise kamuoyunda "Torba Kanun" olarak bilinen 5838 sayılı "Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun"un TBMM Genel Kurulu'nda kabul edilmesiyle başlayan süreç olarak görülmektedir. Sözü geçen Kanun 28 Şubat'ta Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmekle beraber, bazı hükümlerinin uygulanabilmesi için Bakanlar Kurulu'na verilen yetkilerin kullanılması gerekiyordu.

Hükümet tarafından 4 Haziran 2009 tarihinde, temel amacı Kalkınma Planları ve Yıllık Programlarda öngörülen hedefler ile uluslararası anlaşmalara uygun olarak, tasarrufları katma değeri yüksek yatırımlara yönlendirmek, üretimi ve istihdamı artırmak, yatırım eğiliminin devamlılığını ve sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak, uluslararası rekabet gücünü artıracak teknoloji ve araştırma-geliştirme içeriği yüksek büyük ölçekli yatırımları özendirme, doğrudan yabancı yatırımları artırmak, bölgesel gelişmişlik farklılıklarını gidermek, çevre korumaya yönelik yatırımlar ile araştırma ve geliştirme faaliyetlerini desteklemek olan teşvik paketi açıklanmıştır.

Söz konusu teşvik paketi kapsamında yapılan açıklamalar, 16 Temmuz 2009 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 2009/15199 sayılı "Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar" ile yaşama geçirilmiştir. Yayımlandığı tarih itibarıyla yürürlüğe girmiş olan bu Karar'da temel olarak teşvik belgesi kapsamında gerçekleştirilecek olan yatırımlara sağlanan teşvik ve desteklerin neler olduğu ve bunların uygulanma koşullarına ilişkin hükümlere yer verilmektedir.

Yukarıda yer verilen mevzuat oldukça karmaşık ve teknik konular içerdiğinden, uygulamaya geçildiğinde birçok konuda tereddütlerin ortaya çıkacağı tahmin edilmektedir. Bu anlamda "100 Soruda Teşvik Uygulaması-2009" adlı çalışmamız, bu düzenlemelerde yer alan teşvik ve destek unsurları hakkında genel bilgi vermek ve temel esaslar çerçevesinde muhtemel sorulara cevap verebilmek amacıyla hazırlanmıştır. Çalışmamızda ele alınan konuların mevzuatın tümünü kapsamaması mümkün olmadığından, yatırımcıların her türlü sorusuna cevap vermesi de beklenmemelidir. Uygulamada ortaya çıkan tereddütlerle ilgili olarak özellikle Hazine Müsteşarlığı ve Maliye Bakanlığı tarafından yapılacak olan açıklamaların takip edilmesinde fayda olduğunu hatırlatmakta fayda görmekteyiz. Bu çerçevede hazırlanmış olan çalışmamızın yeni yatırım planları bulunan girişimcilere yardımcı olmasını ümit ediyoruz.

Saygılarımızla.

Ernst & Young Türkiye

İçindekiler

I. Teşvik ve desteklerin kapsamı	(Soru 1 - 5)	Sayfa 3-5
II. Bölgesel sınıflandırma ve büyük proje yatırımları	(Soru 6 - 12)	Sayfa 6-11
III. Yatırımların teşvik belgesine bağlanması uygulaması	(Soru 13 - 36)	Sayfa 12-16
IV. Finansal kiralama işlemlerinde teşvik uygulaması	(Soru 37 - 42)	Sayfa 17-18
V. Teşvik ve destek unsurları	(Soru 43 - 100)	Sayfa 19-27
A. Gümrük vergisi muafiyeti ve KDV istisnası	(Soru 43 - 59)	Sayfa 19-21
B. Faiz desteği	(Soru 60 - 73)	Sayfa 21-22
C. Sigorta primi işveren hissesi desteği	(Soru 74 - 78)	Sayfa 23
D. İndirimli kurumlar vergisi uygulaması	(Soru 79 - 94)	Sayfa 24-26
E. Yatırım yeri tahsisi	(Soru 95 - 96)	Sayfa 27
F. Taşınma desteği	(Soru 97 - 100)	Sayfa 27

I. Teşvik ve desteklerin kapsamı

1. Yeni teşvik uygulamasının dayanağı nedir?

Uygulamanın dayanağı 16 Temmuz 2009 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak aynı tarih itibarıyla yürürlüğe giren Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında 2009/15199 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'dır. Kararda, teşvik belgeli yatırımlara Devlet tarafından sağlanacak teşvik ve destek unsurları hakkında hükümler yer almaktadır. Konu ile ilgili olarak, 28.07.2009 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 2009/1 no.lu Tebliğ ile ilgili Karar'ın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar tespit edilmiştir.

Belirtilen mevzuattaki teşvik ve desteklerden olan indirimli kurumlar vergisi uygulaması ile tekstil sektörüne ilişkin olarak getirilen taşınma desteğinin dayanağı ise 28.02.2009 tarihli mükerrer Resmi Gazete'de yayımlanan 5838 sayılı "Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun"dur. Bu Kanun ile 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'na eklenen 32/A maddesi ile indirimli kurumlar vergisi uygulaması, geçici 4. madde ile de taşınma desteği hakkında hükümler mevzuatımıza girmiştir.

2. Teşvik uygulamasının amacı nedir?

Uygulamanın amacı, Kalkınma Planları ve Yıllık Programlarda öngörülen hedefler ile uluslararası anlaşmalara uygun olarak, tasarrufları katma değeri yüksek yatırımlara yönlendirmek, üretimi ve istihdamı artırmak, yatırım eğiliminin devamlılığını ve sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak, uluslararası rekabet gücünü artıracak teknoloji ve araştırma-geliştirme içeriği yüksek büyük ölçekli yatırımları özendirerek, doğrudan yabancı yatırımları artırmak, bölgesel gelişmişlik farklılıklarını

gidermek, çevre korumaya yönelik yatırımlar ile araştırma ve geliştirme faaliyetlerini desteklemektir.

3. Düzenlemeden kimler yararlanabilir?

Düzenlemeden, gerçek kişiler, adi ortaklıklar, sermaye şirketleri, kooperatifler, iş ortaklıkları, kamu kurum ve kuruluşları (genel ve özel bütçeli kurum ve kuruluşlar, il özel idareleri, belediyeler ve kamu iktisadi teşebbüsleri ile bunların sermaye bileşimindeki hisse oranları % 50'yi geçen kurum ve kuruluşlar) ve kamu kuruluşu niteliğindeki meslek kuruluşları, dernekler ve vakıflar ile yurt dışındaki yabancı şirketlerin Türkiye'deki şubeleri teşvik belgesi temin edebilmeleri durumunda yararlanabilecektir.

4. Teşvik ve desteklerden yararlanamayacak yatırımlar hangileridir?

2009/15199 sayılı Kararda hangi yatırımların bu Karar kapsamındaki teşvik ve desteklerden yararlanamayacakları belirtilmektedir. Aşağıda liste olarak yer verilen bu yatırımlar, Kararda yer verilen diğer şartların tamamını sağlasalar dahi Karardaki teşvik ve destek unsurlarının hiçbirinden yararlanamayacaklardır.

a. Tarım ve tarımsal sanayi

- 1- Öğütülmüş tahıl ürünleri, nişasta ve nişastalı ürünler ve hazır hayvan yemleri imalatı (pirinç, bulgur, ev hayvanları için hazır yemler, balık yemi ve entegre hayvancılık yatırımları içerisindeki yem üretimi hariç)
- 2- Bisküvi,
- 3- Yufka ve kadayıf,
- 4- Makarna, irmik, şehriye, kuskus vb ürünler,
- 5- Dışarıya yemek hizmeti sunan işletmeler (hazır yemek),

- 6- K p  eker,
- 7- Bitkisel  retim (seracılık, kültür mantarı yetiŐtiriciliŐi ve entegre hayvancılık yatırımları içerisindeki yem bitkileri yetiŐtiriciliŐi hariç),
- 8- Bölgesel yatırımlar kapsamında teşvik edilecek entegre hayvancılık yatırımları ve Őartlı desteklenecek hayvancılık yatırımları dışındaki hayvancılık yatırımları,

b. İmalat ve madencilik yatırımları

- 1- 1/8/1996 tarihli ve 22714 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak y r rl Őe giren "Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Kömür  elik TopluluŐu Arasında Avrupa Kömür ve  elik TopluluŐunu Kuran AndlaŐmanın Yetki Alanına Giren  r nlerin Ticareti ile İlgili AnlaŐma" Eki  r n listesinde yer alan ürünlerin üretimine yönelik yatırımlar,
- 2- TuŐla ve kiremit üretimine yönelik modernizasyon cinsi dışındaki yatırımlar,
- 3- Kamu kurum ve kuruluşları ile yapılanlar da dahil olmak üzere rödovanslı madencilik yatırımları,
- 4- Kütlü pamuk işleme yatırımları,
- 5- Sentetik elyaf ve sentetik iplik üretimine yönelik komple yeni, tevs ve entegrasyon cinsindeki yatırımlar,
- 6- İplik ve dokuma (y n ipliŐi, akıllı ve çok fonksiyonlu teknik tekstil, halı, tafting, dokunmamış ve örülmemiş kumaş,  val hariç) konularında modernizasyon yatırımları haricindeki yatırımlar.

c. Hizmetler sektörü

- 1- Okul  ncesi eŐitim, ilkokul, lise, yüksekokul,  niversite, yüksek üretim ve teknik ve mesleki üretim dışında kalan eŐitim yatırımları ile yetişkinlerin eŐitilmesine yönelik (kurslar, dersaneler vb) yatırımlar,
- 2- Hastane yatırımları, tıp merkezleri, diyaliz merkezleri, tahlil laboratuvarları ve manyetik görüntüleme merkezleri dışında kalan saŐlık yatırımları,
- 3- Oteller, tatil k yeleri, apart oteller, daŐ (yayla) evleri dışında kalan turizm konaklama tesisleri,
- 4- Ulusal çapta yayım yapan günlük gazete basım hizmetleri, televizyon ve radyo yayıncılıŐı dışındaki basın ve yayın yatırımları,
- 5- Kayıt amaçlı stüdyo yatırımları
- 6- Konut  retimi ve müteahhitlik hizmetleri yatırımları,
- 7- Yolcu ve y k taŐımacılıŐına yönelik otobüs ile çekici ve treyler yatırımları (Belediyelerin yapacakları yatırımlar hariç),
- 8- Hipermarket, ticaret merkezi, alıŐveriŐ merkezi ve otopark yatırımları dahil toptan ve perakende ticarete yönelik yatırımlar,
- 9- Kara taşıtları bakım, onarım ve servis istasyonu yatırımları,
- 10- Petrol  r nleri (LPG dahil) daŐıtım yatırımları, akaryakıt istasyonu yatırımları

- 11- Karayolları dinlenme tesisi yatırımları,
- 12- Lokantalar,
- 13- Yat ithali yatırımları,
- 14- TaŐıt kiralama yatırımları,
- 15-  amaŐırhane ve halı yıkama yatırımları,
- 16- Sınai  retim tesisleri ile altyapı yatırımlarının otomasyonu dışında yapılacak diŐer otomasyon yatırımları,
- 17- Yazılım ve Ar-Ge faaliyetleri hariç olmak üzere gayri menkul kiralama ve iş faaliyetleri,
- 18- Finansal kiralama faaliyetleri hariç olmak üzere mali aracı kuruluşların yatırımları,
- 19- Gösteri merkezi yatırımları,
- 20- Kapalı alanı 500 m2'nin altında olan soŐuk hava deposu yatırımları.

5. TeŐviki belirli Őartlara baŐlı yatırımlar nelerdir?

2009/15199 sayılı Kararda bazı yatırımların, ancak Kararda belirtilen Şartların yerine getirilmesi durumunda teşvik ve destek unsurlarından yararlanabilecekleri belirtilmektedir. Bu yatırımlar ile teşvik ve destek unsurlarından yararlanma Őartlarına aŐaŐıda yer verilmiştir.

a. Tarım ve tarımsal sanayi

- 1- Süt inek liliŐi yatırımlarında asgari 150 büyükbaŐ süt inek liliŐi ve süt mamulleri üretimi başlangıç olmak kaydıyla, yem  nitesi ve/veya soŐuk hava deposu ile entegre olması Şartı aranır.
- 2- Besicilik yatırımlarında asgari 150 büyükbaŐ/dönem besicilik ve kesimhane başlangıç olmak üzere, soŐuk hava deposu ve/veya yem  nitesi ve/veya et mamulleri üretimi ile entegre olması Şartı aranır.

b. Hizmetler sektörü

- 1- UlaŐtırma BakanlıŐından alınmış L2 belgesini haiz, bir veya birkaç yerde gümrükleme ve sigortacılık hizmetlerinin de sunulduŐu antrepo, elleçleme-paketleme ve otomasyon hizmetlerini birlikte içeren, asgari toplam kapalı alanı 10.000 m² olan, ulusal ve/veya uluslararası y k taŐımacılıŐına yönelik araçları içerebilen entegre lojistik yatırımları için teşvik belgesi düzenlenebilir.
- 2- Boru hattıyla taşımacılık, petrol ve doŐalgaz ürünleri, dolum ve depolama tesisi yatırımlarında daŐıtım araçları ve tüpler hariç olmak üzere, sadece sabit tesise yönelik harcamalar için teşvik belgesi düzenlenebilir.
- 3- AlıŐveriŐ, iş ve/veya ticaret merkezi hüviyetinde olmayan ve müstakil olarak inşa edilen fuar, kongre, sergi ve kültür merkezi yatırımları teşvik belgesine başlanabilir. Fuar ve sergi

merkezlerinde, otopark hariç asgari kapalı alanın 5000 m², kongre merkezlerinde ise asgari koltuk sayısının 1000 olması şartı aranır. Kültür yatırımları için Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan alınacak kültür yatırımı belgesine istinaden proje bazında yapılacak değerlendirme sonucunda teşvik belgesi düzenlenebilir.

4- Spor tesisi yatırımlarında asgari 10 Milyon TL sabit yatırım şartı aranır.

5- Konteyner kiralama yatırımları hariç olmak üzere karayolu, denizyolu, havayolu ve demiryolundan en az ikisinde kombine taşımacılık yaptığını tevsik eden yatırımcıların gerçekleştirecekleri kara, deniz, hava ve demiryolu kombine konteyner taşımacılığı yatırımları için teşvik belgesi düzenlenebilir.

6- Havaalanı yer hizmeti yatırımlarında teşvik belgesi kapsamına trafiğe çıkmayan ve sadece apronda kullanılan motorlu taşıtlar dahil edilebilir. Binek otomobilleri proje kapsamına dahil edilmez.

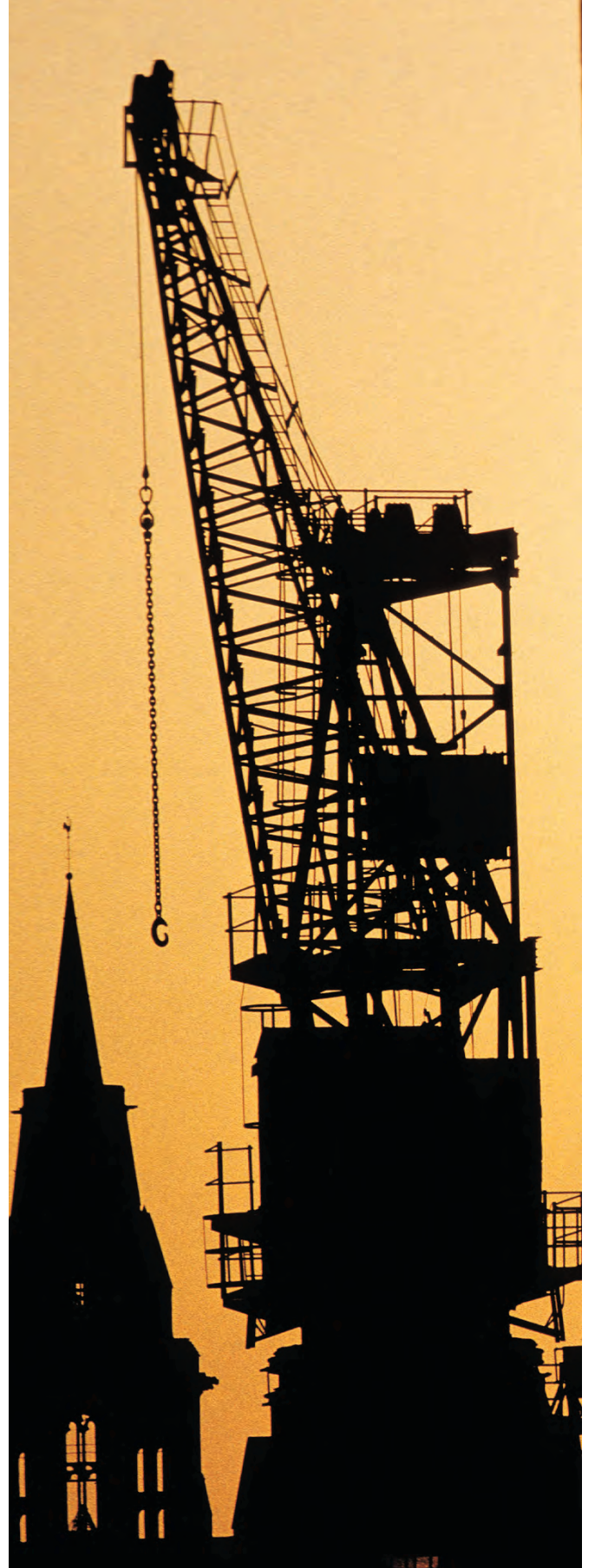
7- Havayolu işletmeciliği ve kargo taşımacılığı yatırımlarında temin edilecek uçaklarda birim başına asgari kapasitenin 100 koltuk, kargo uçaklarında ise asgari kargo kapasitesinin 30.000 kg. olması şartı aranır. Faaliyet konusu bizatihi havayolu işletmeciliği ve/veya kargo taşımacılığı olan yatırımlar dışında genel amaçlı ve hava taksi işletmeciliği amaçlı yatırımlar için teşvik belgesi düzenlenmez.

8- Uydu, telsiz, kablo vb iletişim ortamlarından gelen haberleşme, radyo, televizyon ve veri sinyallerini birleştirip tek bir paket halinde nihai tüketiciye iletimini sağlayan hizmet yatırımları proje bazında değerlendirilerek teşvik belgesine bağlanabilir. Ancak nihai hizmeti alanlar tarafından kullanılan yatırım malları destek unsurlarından faydalandırılmaz.

9- Gümrük kapılarında yap-işlet veya yap-işlet-devret modeli ile gerçekleştirilecek, yerli ve yabancılara hizmet sağlamaya yönelik gümrük muhafaza kontrol ünitelerini de ihtiva eden tesislere yönelik yatırımlar için teşvik belgesi düzenlenebilir.

10- Altyapı yatırımları proje bazında değerlendirilerek uygun görülenleri teşvik belgesine bağlanabilir.

11- Kamu kurum ve kuruluşları, belediyeler, il özel idareleri, birlik, kooperatif vb. kuruluşların görev alanlarına yönelik olarak yapacakları yatırımlar proje bazında değerlendirilerek teşvik belgesi düzenlenebilir.

II. Bölgesel sınıflandırma ve büyük proje yatırımları

6. Bölgesel sınıflandırmanın amacı ve sınırları nelerdir?

2002/4720 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile bölgesel istatistiklerin toplanması, geliştirilmesi, bölgelerin sosyo-ekonomik analizlerinin yapılması, bölgesel politikaların çerçevesinin belirlenmesi ve Avrupa Birliği Bölgesel İstatistik Sistemine uygun karşılaştırılabilir istatistiki veri tabanı oluşturulması amacıyla ülke genelinde İstatistiki Bölge Birimleri

Sınıflandırması yapılmıştır. 2009/15199 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yukarıda yer verilen Karardaki sınıflandırmalardan, İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması- Düzey 2 dikkate alınmak suretiyle iller, sosyo-ekonomik gelişmişlik seviyelerine göre dört gruba ayrılmıştır. Düzey-2 istatistiki bölge sınıflandırması kapsamında kodların da yer aldığı 4 gruba ayrılan iller aşağıda tablolar halinde belirtilmiştir.

I. bölge

Kod	İller
TR10	İstanbul
TR21	Tekirdağ, Edirne, Kırklareli
TR31	İzmir
TR41	Bursa, Eskişehir, Bilecik
TR42	Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova
TR51	Ankara

II. bölge

Kod	İller
TR22	Balıkesir, Çanakkale (Bozcaada, Gökçeada hariç)
TR32	Aydın, Denizli, Muğla
TR61	Antalya, Isparta, Burdur
TR62	Adana, Mersin

III. bölge

Kod	İller
TR52	Konya, Karaman
TR63	Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye
TR71	Kırıkkale, Aksaray, Niğde, Nevşehir, Kırşehir
TR33	Manisa, Afyonkarahisar, Kütahya, Uşak
TR72	Kayseri, Sivas, Yozgat
TR81	Zonguldak, Karabük, Bartın
TR83	Samsun, Tokat, Çorum, Amasya
TRC1	Gaziantep, Adıyaman, Kilis

IV. bölge

Kod	İller
TR82	Kastamonu, Çankırı, Sinop
TR90	Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane
TRA1	Erzurum, Erzincan, Bayburt
TRA2	Ağrı, Kars, Ardahan, Iğdır
TRB2	Van, Muş, Bitlis, Hakkari
TRB1	Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli
TRC2	Şanlıurfa, Diyarbakır
TRC3	Mardin, Batman, Şırnak, Siirt
TR22	Çanakkale İli Bozcaada, Gökçeada İlçeleri

7. Bölgeler itibariyle teşvik ve destek unsurları nelerdir?

Yararlanılabilecek teşvik ve destek unsurlarına yatırımın türüne göre aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

I. ve II. bölgelerdeki yatırımlar	III. ve IV. bölgelerdeki yatırımlar	Büyük ölçekli yatırımlar
- Vergi indirim	- Vergi indirim	- Vergi indirim
- Sigorta primi işveren hissesi desteği (*)	- Sigorta primi işveren hissesi desteği	- Sigorta primi işveren hissesi desteği
- Yatırım yeri tahsis	- Yatırım yeri tahsis	- Yatırım yeri tahsis
- KDV istisnası	- KDV istisnası	- KDV istisnası
- Gümrük vergisi muafiyeti	- Gümrük vergisi muafiyeti	- Gümrük vergisi muafiyeti
	- Faiz desteği	

4. sorunun cevabında yer alan teşvik edilmeyecek yatırım konuları ile aranan şartları sağlayamayan yatırım konuları hariç olmak üzere, 11. sorunun cevabında belirtilen asgarî sabit yatırım tutarının üzerindeki tüm yatırımlar, bölgesel ayırım yapılmaksızın gümrük vergisi muafiyeti ile katma değer vergisi istisnasından yararlanacaklardır.

(*) Bu destekten yararlanabilmesi için 31.12.2010 tarihinden önce yatırıma başlanmış olması gerekmektedir.

8. Her türlü yatırım teşviklerinden yararlanabilir mi?

2009/15199 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının 3. maddesinde, bölgesel desteklerden yararlanacak olan yatırım konularının yukarıda yer verilen her bir il grubunun yatırım potansiyeli ve rekabet gücü dikkate alınarak Karara ekli 2 sayılı listede gösterildiği belirtilmektedir. Başka bir deyişle her türlü yatırımın bölgesel teşviklerden yararlanması mümkün değildir. 6. sorunun cevabında bölgeler itibariyle gruplandırılan illerde hangi yatırım konularının teşviklerden yararlanabileceğinin tespiti için Karar ekindeki 2 numaralı listeye bakılması gerekmektedir. Bu liste çok uzun olduğu için çalışmamızda yer verilmemiştir.

9. İstanbul, Ankara ve İzmir'de teşviklerden yararlanacak yatırım konuları hangileridir?

Örnek olması açısından, bu Karar çerçevesinde İstanbul, Ankara ve İzmir'de desteklenecek olan yatırım konularına aşağıda tablo halinde yer verilmiştir.

İstanbul (I. bölge):

Sektörün US 97 kodu	Bölgesel Teşviklerden Yararlanacak Sektörler	Asgari Yatırım Tutarları ve Kapasiteleri
1911	*derinin tabaklanması, işlenmesi (sadece İstanbul Deri İhtisas OSB ve Tuzla OSB'de yapılacak yatırımlar)	1 Milyon TL
2423	*ilaç / eczacılıkta ve tıpta kullanılan kimyasal ve bitkisel kaynaklı ürünlerin imalatı	5 Milyon TL
2929	*sınai kalıp	5 Milyon TL
30	*büro, muhasebe ve bilgi işlem makineleri imalatı	5 Milyon TL
32	*radyo, televizyon, haberleşme teçhizatı ve cihazları imalatı	5 Milyon TL
33 (333 hariç)	*tıbbi aletler hassas ve optik aletler imalatı (saat hariç)	5 Milyon TL
80 (809 hariç)	*eğitim hizmetleri (yetişkinlerin eğitilmesi ve diğer eğitim faaliyetleri hariç)	1 Milyon TL
	*tehlikeli atık geri kazanım ve bertaraf tesisleri	

Ankara (I. bölge):

Sektörün US 97 kodu	Bölgesel Teşviklerden Yararlanacak Sektörler	Asgari Yatırım Tutarları ve Kapasiteleri
11-12-13-14	*madencilik ve taşocakçılığı yatırımları (1 inci grup madenler, mıcır, rödovanslı madencilik hariç)	1 Milyon TL
15	*gıda ürünleri ve içecek imalatı (Ek 4 de yer alan teşvik edilmeyecek konular ile dip not 6'da belirtilen ve genel teşvik sisteminden yararlanacak konular hariç)	2 Milyon TL
0121	*entegre hayvancılık yatırımları (entegre damızlık hayvancılık yatırımları dahil)	süt inekçiliği entegre tesislerinde 500 büyük baş, büyük baş besicilik entegre tesislerinde 700 büyük baş/dönem süt ve et yönlü küçük baş entegre tesislerinde 2000 küçük baş/dönem kanatlı entegre tesislerinde 200.000 adet/dönem
173	*trikotaj (örme) ürünleri imalatı	2 Milyon TL
2010.0.02.55, 2021,	*döşemelik parke, kaplama, kontrplak, yonga levha, sunta, md f vb. plakaların imalatı	5 Milyon TL
21	*kağıt ve kağıt ürünleri imalatı	selüloz üretiminden başlamak kaydıyla entegre kağıt üretim tesisleri
2423	*ilaç / eczacılıkta ve tıpta kullanılan kimyasal ve bitkisel kaynaklı ürünlerin imalatı	5 Milyon TL
2610.1, 2610.2 (2610.2.03.01 hariç), 2610.3, 2610.4, 2610.5.07, 2691.3	*düz cam, düz camın şekillendirilmesi ve işlenmesi (çok katlı yalıtım camları hariç) çukur cam, cam elyaf ve camdan elektrik izolatörleri ve seramik yalıtım malzemeleri imalatı	5 Milyon TL

Sektörün US 97 kodu	Bölgesel Teşviklerden Yararlanacak Sektörler	Asgari Yatırım Tutarları ve Kapasiteleri
29	*makine ve teçhizat imalatı	5 Milyon TL
30	*büro, muhasebe ve bilgi işlem makineleri imalatı	5 Milyon TL
31	*elektrikli makine ve cihazları imalatı	5 Milyon TL
32	*radyo, televizyon, haberleşme teçhizatı ve cihazları imalatı	5 Milyon TL
33 (333 hariç)	*tıbbi aletler hassas ve optik aletler imalatı (saat hariç)	5 Milyon TL
34	*motorlu kara taşıtı ve yan sanayi	motorlu kara taşıtlarında yatırım tutarı 50 Milyon TL, motorlu kara taşıtları yan sanayi yatırım tutarı 5 Milyon TL
3530	*hava ve uzay taşıtları imalatı	5 Milyon TL
361	*mobilya imalatı (sadece metal ve plastikten imal edilenler hariç)	5 Milyon TL
5510.1.01, 5510.2.01, 5510.5.02, 5510.5.04	*oteller	3 yıldız ve üzeri
5510.3.01	*öğrenci yurtları	100 öğrenci
6302.0.03	*lisanslı depoculuk	2 Milyon TL
80 (809 hariç)	*eğitim hizmetleri (yetişkinlerin eğitilmesi ve diğer eğitim faaliyetleri hariç)	1 Milyon TL
8511.0, 8511.0.01-05, 8511.0.99, 8531.0.01-03	*hastane yatırımı, huzur evi	100 kişilik huzur evi
	*tehlikeli atık geri kazanım ve bertaraf tesisleri	

İzmir (I. bölge):

Sektörün US 97 kodu	Bölgesel Teşviklerden Yararlanacak Sektörler	Asgari Yatırım Tutarları ve Kapasiteleri
11-12-13-14	*madencilik ve taşocakçılığı yatırımları (1 inci grup madenler, mıcır, rödovanslı madencilik hariç)	1 Milyon TL
15	*gıda ürünleri ve içecek imalatı (Ek 4 de yer alan teşvik edilmeyecek konular ile dip not 6'da belirtilen ve genel teşvik sisteminden yararlanacak konular hariç)	2 Milyon TL
0121	*entegre hayvancılık yatırımları (entegre damızlık hayvancılık yatırımları dahil)	süt inekçiliği entegre tesislerinde 500 büyük baş, büyük baş besicilik entegre tesislerinde 700 büyük baş/dönem süt ve et yönlü küçük baş entegre tesislerinde 2000 küçük baş/dönem kanatlı entegre tesislerinde 200.000 adet/dönem
	*seracılık	25 dekar
0500.0.04	*su ürünleri yetiştiriciliği	1 Milyon TL

Sektörün US 97 kodu	Bölgesel Teşviklerden Yararlanacak Sektörler	Asgari Yatırım Tutarları ve Kapasiteleri
2010.0.02.55, 2021	*döşemelik parke, kaplama, kontrplak, yonga levha, sunta, mdf vb. plakaların imalatı	5 Milyon TL (sadece modernizasyon ve tevsi yatırımları desteklenecektir.)
21	*kağıt ve kağıt ürünleri imalatı	selüloz üretiminden başlamak kaydıyla entegre kağıt üretim tesisleri
24	*kimyasal madde ve ürünlerin imalatı	5 Milyon TL
2691.2, 2691.3, 2693.1	*seramikten yapılan sıhhi ürünler, seramik yalıtım malzemeleri, seramik karo ve kaldırım taşı imalatı	5 Milyon TL
29	*makine ve teçhizat imalatı	5 Milyon TL
30	*büro, muhasebe ve bilgi işlem makineleri imalatı	5 Milyon TL
31	*elektrikli makine ve cihazları imalatı	5 Milyon TL
32	*radyo, televizyon, haberleşme teçhizatı ve cihazları imalatı	5 Milyon TL
33 (333 hariç)	*tıbbi aletler hassas ve optik aletler imalatı (saat hariç)	5 Milyon TL
34	*motorlu kara taşıtı ve yan sanayi	motorlu kara taşıtlarında yatırım tutarı 50 Milyon TL, motorlu kara taşıtları yan sanayi yatırım tutarı 5 Milyon TL
3591 ve 3592	*motosiklet ve bisiklet üretimi	1 Milyon TL
361	*mobilya imalatı (sadece metal ve plastikten imal edilenler hariç)	5 Milyon TL (sadece modernizasyon ve tevsi yatırımları desteklenecektir.)
5510.1.01, 5510.2.01, 5510.5.02, 5510.5.04	*oteller	3 yıldız ve üzeri
5510.3.01	*öğrenci yurtları	100 öğrenci
6302.0.01	*soğuk hava deposu hizmetleri	1000 metrekare
6302.0.03	*lisanslı depoculuk	2 Milyon TL
80 (809 hariç)	*eğitim hizmetleri (yetişkinlerin eğitilmesi ve diğer eğitim faaliyetleri hariç)	1 Milyon TL
8511.0, 8511.0.01-05, 8511.0.99, 8531.0.01-03	*hastane yatırımı, huzur evi	100 kişilik huzur evi
	*tehlikeli atık geri kazanım ve bertaraf tesisleri	

10. Büyük ölçekli yatırımdan ne anlaşılması gerekiyor?

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 32/A maddesinde belirtilen 50 Milyon Türk Lirasının üzerindeki yatırımlardan aşağıdaki listede belirtilenler büyük ölçekli yatırım olarak kabul edilmektedir.

Sıra No	Sektör	50 Milyon TL'nin Üzerindeki Asgari Sabit Yatırım Tutarları (Milyon TL)
1	Kimyasal Madde ve Ürünlerin İmalatı	
1-a	Ana Kimyasal Maddelerin İmalatı	1.000
1-b	Diğer Kimyasal Ürünlerin İmalatı	300
2	Rafine Edilmiş Petrol Ürünleri İmalatı	1.000
3	Transit Boru Hattıyla Taşımacılık Hizmetleri Yatırımları	
4	Motorlu Kara Taşıtlarının İmalatı Yatırımları	250
5	Demiryolu ve Tramvay Lokomotifleri ve/veya Vagon İmalatı Yatırımları	
6	Liman ve Liman Hizmetleri Yatırımları	250
7	Elektronik Sanayi Yatırımları	
7-a	LCD/Plazma Üretimi Yatırımları	1.000
7-b	Modül Panel Üretimi Yatırımları	150
7-c	Lazer Televizyon, Üç Boyutlu Televizyon ve OLED Televizyonlar ve benzeri Televizyon Üretimi Yatırımları	
7-d	Diğer Elektronik Sektörü Yatırımları	
8	Tıbbi Alet, Hassas ve Optik Aletler İmalatı Yatırımları	
9	İlaç Üretimi Yatırımları	100
10	Hava ve Uzay Taşıtları İmalatı Yatırımları	
11	Makine İmalat Yatırımları	
12	Madencilik Yatırımları Maden Kanununda belirtilen IV/c grubu metalik madenlerle ilgili nihai metal üretimine yönelik izabe (cevher işleme) tesisleri ile bu tesislere entegre maden üretimine yönelik (istihraç+işleme) yatırımlar (AKÇT kapsamı ürünler hariç).	

11. Yatırımlar için asgari tutar sınırlaması var mı?

Yatırımın, destek unsurlarından yararlanabilmesi için asgari sabit yatırım tutarının, I. ve II. bölgelerde yapılacak yatırımlarda 1.000.000 Türk Lirası, III. ve IV. bölgelerde yapılacak yatırımlarda 500.000 Türk Lirası olması gerekmektedir. Ancak büyük ölçekli yatırımlar, bölgesel yatırımlar ile genel teşvik sisteminden yararlanacak yatırımların Kararın ekindeki listelerde yer alan yukarıdaki tutarların üzerindeki asgari sabit yatırım tutarı ve/veya asgari kapasite şartını sağlaması gerekmektedir.

Finansal kiralama şirketleri aracılığıyla yapılacak yatırımlarda ise finansal kiralamaya konu makine ve teçhizata ait toplam tutarın her bir finansal kiralama şirketi için asgari 200.000 Türk Lirası olması gerekmektedir.

12. Ar-Ge ve çevre yatırımları teşvik unsurlarından yararlanabilir mi?

Bölge ayrımı yapılmaksızın araştırma ve geliştirme (Ar-Ge) yatırımları ile doğrudan ticarî mal üretimine yönelik olmayan, mevcut veya gerçekleştirilecek tesisin katı, sıvı veya gaz gibi atıklarının temizlenmesi veya yok edilmesine yönelik çevre yatırımları gümrük vergisi muafiyeti, KDV istisnası ve faiz desteğinden yararlanabilecektir.

III. Yatırımların teşvik belgesine bağlanması uygulaması

13. Teşvik belgesi için nereye başvurulması gerekiyor?

Teşvik belgesi düzenlenmesine ilişkin talepler Hazine Müsteşarlığı'na yapılacaktır. Müsteşarlığa yapılacak müracaatların; yabancı sermayeli şirket ve şubelerce gerçekleştirilecek yatırımlar için Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğüne, diğer bütün yatırımlar için Teşvik ve Uygulama Genel Müdürlüğüne yapılması gerekmektedir. Ancak bazı yatırımlar için yatırımcının tercihine bağlı olarak sanayi odalarına da başvuru imkanı bulunmaktadır.

14. Hangi yatırımlar için teşvik belgesi sanayi odalarından alınabilir?

Yabancı sermayeli yatırımlar, büyük ölçekli yatırımlar, bölgesel uygulamalar kapsamındaki yatırımlar ile Ar-Ge ve çevre yatırımları hariç olmak üzere sabit yatırım tutarı 8 Milyon Türk Lirasını aşmayan aşağıdaki listede belirlenen imalat sanayi yatırımları için yatırımcının tercihine bağlı olarak yatırımın yapılacağı yerdeki TOBB'la bağlı sanayi odalarına da müracaat edilebilir.

Sektörün US 97 KODU	YATIRIM KONULARI
15	Gıda ürünleri ve içecek imalatı
17	Tekstil ürünleri imalatı (Yün ipliği hariç olmak üzere, tekstil elyafının hazırlanması ve eğirilmesi konusunda sadece modernizasyon yatırımları ve halı, tafting, dokunmamış ve örülmemiş kumaş ile çuval hariç olmak üzere tekstil dokumacılığı konusunda sadece modernizasyon yatırımları)
18	Giyim eşyası imalatı
19	Derinin tabaklanması ve işlenmesi
20	Ağaç ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç) ; hasır ve buna benzer, örülerek yapılan maddelerin imalatı
21	Kağıt ve kağıt ürünleri imalatı
23	Rafine edilmiş petrol ürünleri ve nükleer yakıt imalatı (Madencilik yatırımları hariç)
24	Kimyasal madde ve ürünlerin imalatı
25	Plastik ve kauçuk ürünleri imalatı
26	Metalik olmayan diğer mineral ürünlerin imalatı
27	Ana metal sanayi (2710 demir çelik ana sanayi hariç)
28	Metal eşya sanayi
29	B.y.s. makine ve teçhizat imalatı
30	Büro, muhasebe ve bilgi işlem makineleri imalatı
31	B.y.s. elektrikli makine ve cihazların imalatı
32	Radyo, televizyon, haberleşme teçhizatı ve cihazları imalatı
33	Tıbbi aletler, hassas ve optik aletler ile saat imalatı
34	Motorlu kara taşıtı, römork ve yarı römork imalatı
35	Diğer ulaşım araçlarının imalatı (Gemi ve yat inşa yatırımları hariç)
36	Mobilya imalatı; b.y.s. diğer imalat

15. Teşvik belgesi düzenlenmesi için müracaatta aranacak belgeler nelerdir?

- a. Yatırımcıyı temsil ve ilzama yetkili kişilerce imzalı müracaat dilekçesi,
- b. Yatırımcıyı temsil ve ilzama yetkili kişilere ait noter tasdikli imza sirküleri,
- c. Yatırım bilgi formu: 2009/1 No.lu Tebliğin ekinde (Ek-1) yer almaktadır. Bir nüsha olarak hazırlanacak olan bu belgenin her sayfasının yatırımcıyı temsil ve ilzama yetkili kişilerce imzalanması ve kaşelenmesi gerekmektedir.
- d. Müsteşarlığa yapılacak müracaatlarda; 400 TL tutarındaki meblağın Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdindeki muhasebe birimi hesabına yatırıldığına dair makbuzun ikinci nüshası, sanayi odalarına yapılacak müracaatlarda; yukarıda belirtilen meblağın 100 TL tutarındaki kısmının ilgili sanayi odasının hesabına yatırıldığını gösterir makbuz nüshası ile bakiye kısmının Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdindeki muhasebe birimi hesabına yatırıldığına dair makbuzun ikinci nüshası,
- e. Firmanın sermaye yapısı, sermaye miktarı ve faaliyet konuları açısından nihai durumunu gösterir Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi veya Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Sicil Gazetesi aslı veya noterden veya sicil merciinden tasdikli örneği,
- f. 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca Türkiye genelinde Sosyal Güvenlik Kurumuna muaccel olmuş prim ve idari para cezası borçlarının bulunmadığına veya tecil ve taksitlendirildiğine ya da yapılandırıldığına ve yapılandırmanın bozulmadığına dair Sosyal Güvenlik Kurumunun ilgili birimlerinden alınacak yazının aslı,
- g. 2872 sayılı Çevre Kanununa istinaden, sadece ÇED Yönetmeliği eki listelerde yer alan "Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu Kararı veya Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir Kararı" şartı aranması gereken yatırım konuları için Çevre ve Orman Bakanlığı'ndan alınan Karar ve/veya Karara ilişkin yazı.

16. Teşvik belgesi kapsamına girmeyen harcamalar nelerdir?

A. Tamamlanmış yatırımlar ile müracaat tarihinden önce gerçekleştirilmiş bulunan yatırım harcamaları teşvik belgesi kapsamında değerlendirilmez.

B. Teşvik belgeleri kapsamında;

- 1) Yatırım malları ile otomobil ve hafif ticari araç yatırımlarında yatırım dönemi içerisinde kalmak kaydıyla CKD aksam ve parçaları, gemi ve 50 metrenin üzerindeki yat inşa yatırımları ile ilgili tekne kabuğu hariç olmak üzere ham madde, ara malı ve işletme malzemesi,
- 2) Kullanılmış yerli makine ve teçhizat,
- 3) Arazi tipi olanlar dahil otomobil, minibus vb. binek araçları, porselenden, seramikten ve camdan mamul sofraya ve mutfak eşyası,
- 4) Ulusal çapta yayım yapan günlük gazete basım hizmetlerine yönelik teşvik belgeleri hariç diğer teşvik belgeleri kapsamında basım ve matbaa makinaları, değerlendirilmez.

C. 1) Gıda ürünleri ve içecek imalatı ile entegre hayvancılık yatırımlarında; kamyon, kamyonet, frigorifik kamyon, frigorifik kasa, soğutucu ünite, çekici, kamyon kasası ve kamyonet kasası,

2) Havayolu taşımacılık hizmetlerine yönelik yatırımlar dışındaki diğer yatırımlar için uçak ve helikopter teşvik belgeleri kapsamına dahil edilmez. Diğer yatırım konularında ise sektörel özellikler dikkate alınarak teşvik belgesi kapsamında değerlendirilmeyecek harcamalar belirlenir.

D. Teşvik belgelerine ait ithal ve yerli listelerde inşaat malzemelerine yer verilmez.

17. "Yatırım malı" ifadesinden ne anlaşılacaktır?

Yatırım malı ifadesi ile bina ve arsa hariç teşvik belgesi kapsamındaki mal ve hizmet üretimi için kullanılan her türlü makine, teçhizat, tesisat ve yatırımın cinsine bağlı olarak mefruşat gibi sabit harcamalar anlaşılmaktadır.

18. Müracaattan önce gerçekleştirilen yatırım harcamaları teşvik belgesi kapsamına girer mi?

Teşvik belgesi düzenlenmesine yönelik müracaat tarihinden önce gerçekleştirilmiş bulunan yatırım harcamalarının teşvik belgesi kapsamında değerlendirilmesi mümkün bulunmamaktadır.

19. Hangi tarih yatırıma başlama tarihi olarak kabul edilmektedir?

Teşvik belgesinde öngörülen yatırıma başlama tarihi, teşvik belgesi için Müsteşarlığa veya sanayi odasına müracaat tarihidir.

20. Hangi durumlarda yatırıma başlandığı kabul edilir?

Yatırıma başlanıldığının kabul edilebilmesi için, arazi-arsa alımı, altyapının hazırlanması, inşaata başlama, makine ve teçhizat temini gibi harcamalardan bir veya birkaçının gerçekleştirilmesi şarttır. Ancak harcama tutarının; bölgesel uygulama kapsamında gerçekleştirilen yatırımlar için teşvik belgesinde kayıtlı sabit yatırımın en az %10'u, büyük ölçekli yatırımlar için ise en az 5 milyon Türk Lirası olması halinde yatırıma başlanılmış sayılır. Yatırım projesine ilişkin karar alınması, ön hazırlık yapılması, fizibilite yapılması ve şirket kurulması yatırıma başlama sayılmamaktadır.

21. Teşvik belgesi kapsamında hangi cins yatırımlar yapılabilir?

- Komple yeni yatırım
- Tevsi
- Modernizasyon
- Ürün çeşitlendirmesi
- Entegrasyon

yatırımları, teşvik belgesi kapsamında yapılabilecek olan yatırım cinsleri olarak belirlenmiştir.

22. Belirlenen yatırım cinsleri neyi ifade etmektedir?

Teşvik belgesi kapsamında yatırım olarak değerlendirilecek çalışmalar aşağıdaki tanımlar çerçevesinde değerlendirilecektir.

Komple yeni yatırım: Mal ve hizmet üretimine yönelik olarak ana makine ve teçhizat ile yardımcı tesisleri içeren, gerektiğinde arazi-arsa, bina-inşaat harcamalarını da ihtiva eden, yatırımın yapılacağı yerde aynı üretim konusunda mevcut tesisi veya altyapı bütünlüğü bulunmayan yatırımlardır. Ayrıca, mevcut tesislerde makine ve teçhizat ilavesi nedeniyle kapasite artışının %100'ü geçmesi halinde bu yatırımlar yeni yatırım sayılır.

Tevsi: Mevcut bir yatırıma ilave üretim hattı veya makine ve teçhizat ilave yapılması suretiyle üretim miktarının artırılması veya yeni bir yatırım hüviyeti taşımayan, mevcut üretim hattında

yer alan makine ve teçhizatların bir bölümünün kapasite açısından ve işlevsel olarak üretim akışındaki diğer makine ve teçhizatlarla uyum içinde olmadığı durumlarda makine ve teçhizatların değiştirilmesi veya yenilerinin ilave edilmesi ve genişleme yapıldıktan sonra mevcut tesis ile alt yapı müşterekliği oluşturarak bir bütün teşkil eden, aynı işletmede aynı mal ve hizmetin kapasitesini en fazla %100'e kadar artırmaya yönelik yatırımlardır.

Modernizasyon: Mevcut tesislerin üretim hatlarında, gelişen teknoloji sonucunda teknik ve/veya ekonomik ömrünü tamamlamış makine ve teçhizatlara teknolojiye uygun parçaların eklenmesi veya mevcut bir aksamın gelişmiş bir modeli ile veya makine teçhizatın yenileri ile değiştirilmesini, tesiste eksik kalmış yatırım harcamalarının tamamlanmasını, nihai ürünün doğrudan kalitesinin yükseltilmesini veya modelinin değiştirilmesini içeren yatırımlardır.

Ürün Çeşitlendirmesi: Mevcut tesis ile altyapı müşterekliği olan, aynı işletmede mevcut makine ve teçhizata yapılacak ilave yatırımla farklı bir nihai ürün elde edilmesine yönelik yatırımlardır.

Entegrasyon: Mal ve hizmet üreten tesislerin mevcut üretim hatlarında elde edilen nihai ürüne bütünleyici nitelikte ara malı verecek ve/veya üretilmekte olan nihai ürünü ara malı olarak kullanabilecek şekilde, mevcut tesise ileri ve/veya geriye doğru entegre olan, yatırımın konusu ve projenin özelliği dikkate alınarak kaideten aynı il sınırları içinde veya aynı yerde ve aynı tesis bünyesinde olan yatırımlardır.

23. Teşvik belgesi ekindeki makine ve teçhizat listelerinde değişiklik yapılabilir mi?

Teşvik belgesi ekinde yer alan ithal ve yerli olarak temin edilecek makine ve teçhizat listelerinde yapılacak değişiklik talepleri, teşvik belgesi düzenlenmesi için müracaat edilen merci tarafından sonuçlandırılır. Ancak, kullanılmış komple tesislerin teşvik belgesi kapsamına dahil edilmesine ilişkin müracaatların Müsteşarlığa yapılması gerekmektedir.

24. Teşvik belgesinde revize hangi şartlarda yapılabilir?

Teşvik belgesinde kayıtlı olan değerler nihai değerler olmayıp, yatırımın her aşamasında tevsik edilen bilgi ve belgelere istinaden yapılacak değerlendirme sonucunda teşvik belgesini düzenleyen merci tarafından değişiklik yapılabilir. Teşvik belgesinin sabit yatırım tutarında % 50'nin üzerinde artış veya azalışlarda ise yatırımcılar, teşvik belgesini düzenleyen mercie müracaat ederek, teşvik belgesinin revizesi talebinde bulunabileceklerdir.

25. Yatırıma başlama tarihinden sonra temin edilen makine ve teçhizat teşvik belgesi kapsamında değerlendirilebilir mi?

Yatırıma başlama tarihinden sonra temin edilen, ancak makine teçhizat listelerinde yer almayan makine ve teçhizatın proje ile uyumlu olanları, yatırımcı tarafından talep edilmesi halinde teşvik belgesi kapsamına dahil edilebilecektir.

26. Teşvik belgelerindeki yatırım süresi ne kadar uzatılabilir?

Yatırımın öngörülen sürede gerçekleştirilememesi halinde, yatırıma başlanmış olması kaydıyla Yatırım Takip Formu (2009/1 nolu tebliğin 5 numaralı ekidir) ile birlikte teşvik belgesinin düzenlendiği mercie süre uzatımı talebinde bulunulması mümkündür.

Süre uzatımı talebinde bulunan yatırımcıya teşvik belgesinde kayıtlı ilk sürenin yarısı kadar ek süre verilmesi mümkündür. Aşağıda yer verilen mücbir sebep veya fevkalade hal durumları nedeniyle yatırımcıların faaliyetlerini durdurmaları veya yürütememeleri halinde, yatırımın verilen ek süre de dahil gerçekleştirilemediğinin tevsik edilmesi durumunda Müsteşarlıkça proje bazında ek süre verilebilir.

27. Mücbir sebep veya fevkalade hal durumları nelerdir, nasıl belgelenir?

Yatırımların teşvik belgesine bağlanması ve tamamlama vizesi işlemleri sonuçlanıncaya kadar devam eden işlemlerle ilgili olarak;

- Tabii afetler ve yangın (Bayındırlık ve İskan Bakanlığı veya Tarım ve Köyişleri Bakanlığı il müdürlükleri, itfaiye müdürlükleri veya ilgili diğer kurumlardan alınacak yazı ve sigorta hasar ekspertiz raporu),
- Yatırımcının faaliyetlerinden kaynaklı olmayan diğer nedenlerle kamu idarelerinin aldığı kararlar sonucu yatırımcının faaliyet yapamaz hale gelmesi (ilgili kamu kurumundan alınacak yazı),
- Grev ve lokavt (İl çalışma müdürlüklerinden alınacak yazı),
- Devletçe konulan yasaklar, savaş ve abluka hali,
- Yatırımcının çoğunluk hissesi sahiplerinin ölümü (mahkeme kararı),

- Yatırım konusu makine ve teçhizatın, yatırımcının iradesi ve kusuru dışında çalınma vb. sebeplerle elden çıkması (resmi kurumlardan alınacak yazı),

gibi durumlar mücbir sebep ve fevkalade hal durumları olarak değerlendirilecektir.

28. Yatırıma başlandıktan sonra yatırım konusu değiştirilebilir mi?

Yatırım konusu değişikliği talepleri için teşvik belgesi müracaatını değerlendiren mercie müracaat edilmesi gerekmektedir. Yatırımcı tarafından yeni yatırıma ilişkin olarak verilecek yatırım bilgi formuna istinaden yürürlükteki mevzuat hükümleri çerçevesinde bölgesel ve sektörel kısıtlamalar da dikkate alınarak, teşvik belgesi üzerinde yatırım konusuna ilişkin gerekli değişikliklerin yapılması mümkündür.

29. Yatırımların başka bölgelere taşınması mümkün müdür?

Büyük ölçekli yatırımlar ile bölgesel uygulama kapsamında gerçekleştirilen yatırımların, işletmeye geçiş tarihinden itibaren asgarî 5 yıl süre ile bulunduğu bölgede faaliyette bulunması gerekmektedir. Ancak, Hazine Müsteşarlığı'ndan izin alınması ve yatırım konusunun taşınacak bölgede desteklenecek konular arasında yer alması kaydıyla diğer bölgelere taşınması mümkündür.

30. Yatırımlar sosyo-ekonomik gelişmişlik seviyesi daha yüksek bölgelere taşınabilir mi?

Yatırımcıların yatırımlarına devam ederken sosyo-ekonomik gelişmişlik seviyesi daha yüksek bölgelere veya ilgili yatırım konusunun desteklenmediği bölgelere taşınması mümkün bulunmaktadır. Ancak, sosyo-ekonomik gelişmişlik seviyesi daha yüksek bölgelere veya ilgili yatırım konusunun desteklenmediği bölgelere taşınmalarda, fazladan yararlanılan destekler ilgili mevzuatı çerçevesinde geri alınacaktır.

31. Teşvik belgesi kapsamındaki makine ve teçhizat hangi hallerde satılabilir veya devredilebilir?

Yatırım tamamlama vizesi yapılmış teşvik belgesi kapsamındaki makine ve teçhizatın, devir, satış, ihraç veya kiralanması, söz konusu yatırım mallarının teminini müteakip 5 yılı doldurmuş olması halinde serbesttir.

32. 5 yılını doldurmamış yatırım mallarının satış veya devri mümkün müdür?

Tamamlama vizesi yapılıp yapılmadığına bakılmaksızın 5 yılını doldurmamış makine ve teçhizatın yatırımın bütünlüğünün bozulmaması şartıyla veya bütünü ile birlikte:

- Teşvik belgeli bir başka yatırım için devri,
- Teşvik belgesi olmayan bir başka yatırımcıya satışı,
- İhracı,
- Kiralanması,

Müsteşarlığın iznine tabidir.

Tamamlama vizesi yapılmamış veya tamamlama vizesi yapılmış olmakla birlikte beş yılını doldurmamış makine ve teçhizata satış izni verilebilmesi için yatırımın bütünlüğünün bozulmaması şartı aranmaktadır. Bu tür durumlarda satış izni verilen makine ve teçhizata uygulanan destekler tahsil edilmez.

33. İzinsiz satış halinde uygulanacak yaptırım nedir?

5 yıllık süreyi doldurmamış makine ve teçhizatın tamamlama vizesinin yapılıp yapılmadığına bakılmaksızın izinsiz satıldığı tespit edilmesi halinde satışı yapılan makine ve teçhizat ile ilgili tahsil edilmeyen gümrük vergisi ve katma değer vergisi ile varsa indirimli kurumlar vergisi veya gelir vergisi uygulanmak suretiyle yararlanılan destekler ilgili mevzuatı çerçevesinde tahsil edilecektir.

34. Yatırımları hangi kurum denetler?

Teşvik belgesi kapsamındaki yatırımların mevzuata uygun şekilde yerine getirilip getirilmediğini denetlemeye Hazine Müsteşarlığı yetkilidir. Hazine Müsteşarlığı, gerekli gördüğü takdirde yatırımın her aşamasında yatırımların ve ilgili odaların verilen görevlere ilişkin olarak yaptıkları işlemlerin takip ve kontrolünü yapmaya, gerekli göreceği tedbirleri almaya, ilgili kuruluşlardan belge ve bilgi istemeye ve aykırılıkların tespiti halinde kısmen veya tamamen müeyyide uygulamaya yetkilidir.

35. Yatırım destek ve teşvik uygulamalarındaki hükümlere aykırı davrananlara uygulanacak yaptırımlar nelerdir?

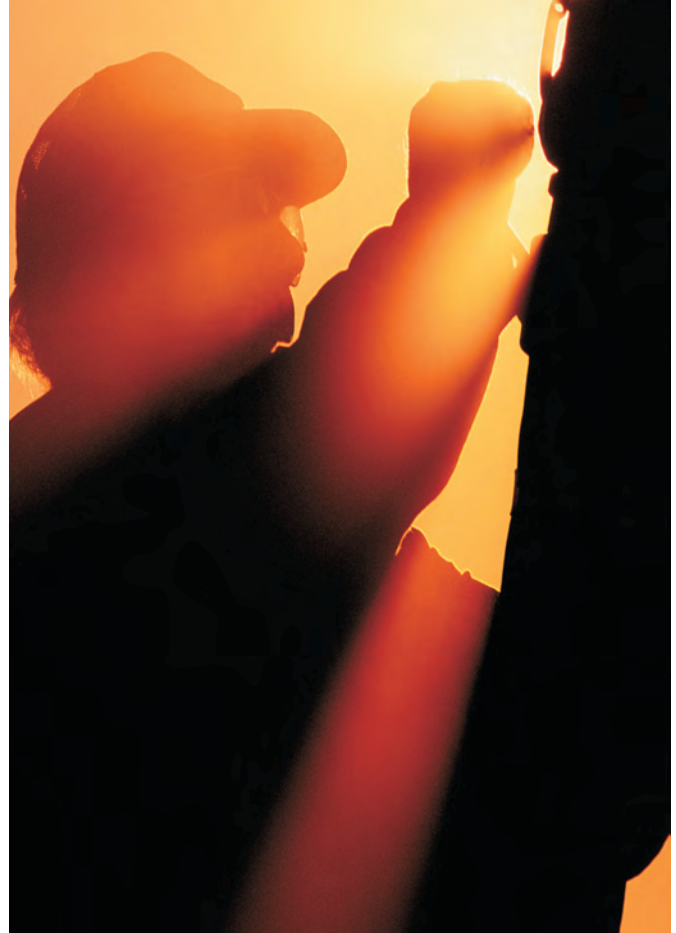
Belirlenen hükümlere aykırı davranan, teşvik belgesindeki kayıt ve koşulları yerine getirmeyen, teşvik belgesi ile diğer belgelerde tahrifat yapan, sahte ve muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge düzenleyen ve kullanan, yanlış ve yanıltıcı bilgi veren, teşvik

belgesinde öngörülen sürede yatırımları tamamlamayan veya 11. sorunun cevabında belirtilen asgari yatırım tutarlarına uymayan yatırımcıların teşvik belgeleri Müsteşarlıkça kısmen veya tamamen iptal edilir.

36. Eski yatırımlara da yeni teşvik mevzuatı uygulanabilir mi?

Daha önceki yıl kararlarına göre teşvik belgesine bağlanan yatırımlarla ilgili uygulamalara, teşvik belgesinin istinat ettiği karar ile diğer ilgili kararlarda belirtilen hükümler çerçevesinde devam edilecektir.

Ancak daha önceki yıl kararlarına istinaden düzenlenen teşvik belgeleri kapsamında devam etmekte olan yatırımların, Karar'da öngörülen ilgili yatırım konusuna ait asgarî kapasiteleri ve bakiye kısımlarının asgarî yatırım tutarını sağlaması hâlinde, yatırımların bakiye kısımları için Karara istinaden yeni teşvik belgesi düzenlenebilir. Bu kapsamda, yeni teşvik belgesinin düzenlenmesiyle beraber adı geçen yatırımlar, diğer şartların da sağlanması halinde ilgili teşvik unsurlarından yararlanabileceklerdir.

IV. Finansal kiralama işlemlerinde teşvik uygulaması

37. Finansal kiralama yoluyla gerçekleştirilen yatırımlar için asgari tutar sınırlaması var mı?

Teşvik belgesi kapsamı makine ve teçhizatın tamamının veya bir kısmının finansal kiralama yolu ile temini mümkündür. Finansal kiralama şirketleri aracılığıyla yapılacak yatırımların destek unsurlarından yararlanabilmesi için finansal kiralamaya konu makine ve teçhizata ait toplam tutarın her bir finansal kiralama şirketi için asgari 200.000 Türk Lirası olması gerekmektedir.

38. Finansal kiralama yolu ile temin edilen makine ve teçhizatta gümrük vergisi ve KDV desteklerinden yararlanılabilir mi?

Finansal kiralama şirketi, finansal kiralama işlemine konu makine ve teçhizatlar için, teşvik belgesi sahibi yatırımcı ile sözleşme yapması ve sözleşme kapsamı yatırım mallarını sözleşme yaptığı yatırımcıya kiralaması durumunda gümrük vergisi muafiyeti ve KDV istisnası desteklerinden yararlanabilir.

39. Finansal kiralama şirketinin ayrıca bir teşvik belgesi alması zorunluluğu var mı?

Finansal kiralama şirketleri aracılığıyla gerçekleştirilecek yatırımlar için finansal kiralama şirketi adına ayrı bir teşvik belgesi düzenlenmesine gerek yoktur. Yatırımcının teşvik belgesi dikkate alınarak, teşvik belgesini düzenleyen mercice onaylanan finansal kiralama işlemine konu makine ve teçhizat listesi ile yerli temin ve/veya ithalat işlemleri yapılır. Bu işlemlerde yatırımcı ile finansal kiralama şirketleri müteselsilen sorumludur.

40. Finansal kiralamaya konu makine ve teçhizatın devri halinde sorumluluk kime aittir?

Finansal kiralamaya konu makine ve teçhizatın yatırımcıya teslim tarihinden itibaren 5 yıllık süre dolmadan devredilmesi durumunda her türlü yükümlülük finansal kiralama şirketine aittir. İflas veya sözleşmenin feshi veya yatırımın gerçekleşmemesi durumunda, 5 yıllık süreyi doldurmamış makine ve teçhizat içeren teşvik belgeleri kapsamında yararlanılan destek unsurları ilgili mevzuatı çerçevesinde finansal kiralama şirketten tahsil olunur.

Ancak, makine ve teçhizatın 5 yıllık süreyi doldurması halinde teslim tarihinden sonraki işlemlerde 474 sayılı Gümrük Giriş Tarife Cetveli Hakkında Kanun ve Katma Değer Vergisi Kanunu ile Gelir Vergisi Kanununun ilgili hükümleri saklı kalmak üzere yatırımcı sorumludur.

41. Finansal kiralama işlemine konu makine ve teçhizat başka bir yatırım için kullanılabilir mi?

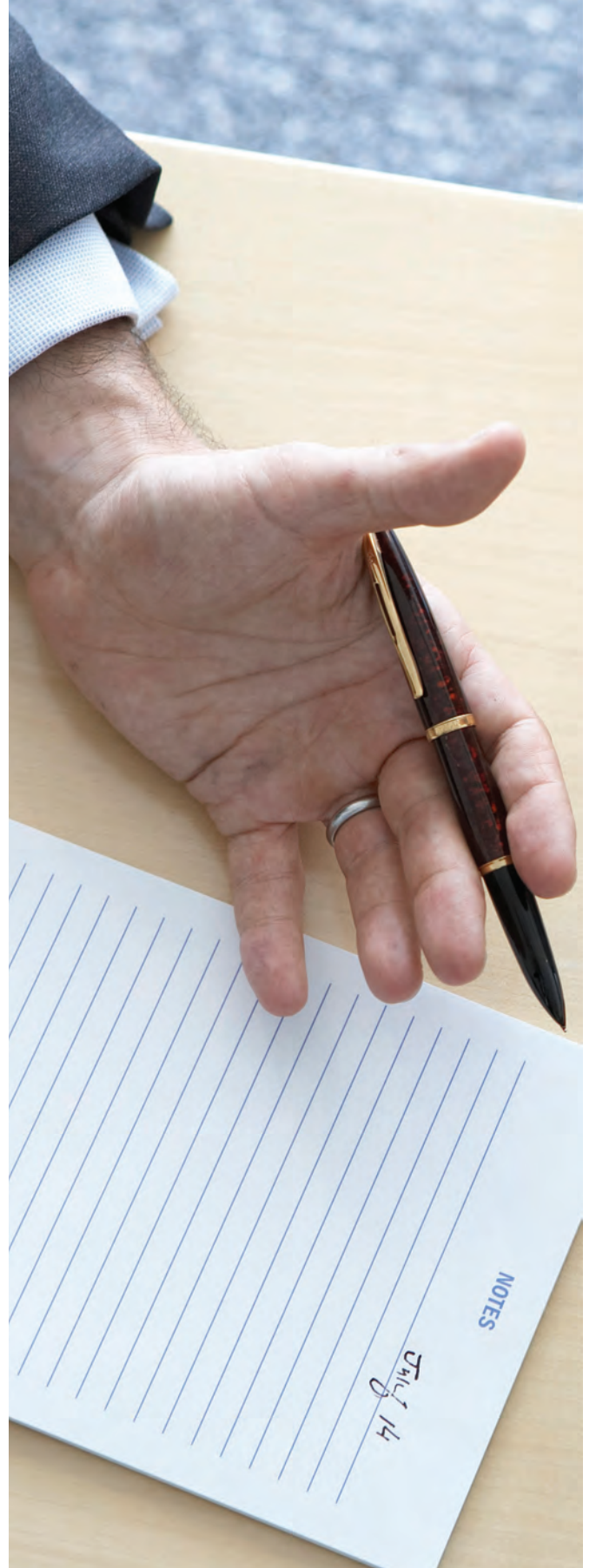
Finansal kiralama işlemine konu makine ve teçhizatın başka bir yatırım için kullanılmasının talep edilmesi halinde; finansal kiralama şirketi, devredecek yatırımcı ve devralacak yatırımcının birlikte müracaatına istinaden, teşvik belgeli bir yatırımcıya yapılacak sözleşmeye istinaden devredilebilir. Bu durumda devreden yatırımcının yatırım bütünlüğünün bozulması halinde söz konusu makine ve teçhizatın diğer yollardan temin edilecek şekilde tekrar ilave edilmesi gerekmektedir. Ayrıca, yeni yatırımcının teşvik belgesinde kayıtlı destek unsurlarının, ilk yatırımcının yararlandığı destek unsurlarından daha düşük olması veya destek unsurunun hiç

bulunmaması durumunda fazladan kullanılan destekler ilgili mevzuatı çerçevesinde geri alınacaktır.

42. Yatırımcının teşvik belgesinin iptal edilmesi finansal kiralama şirketini nasıl etkiler?

Finansal kiralama yoluyla gerçekleştirilecek yatırımlarda, kiralamaya konu makine ve teçhizatın yatırımcıya teslim edilerek 5 yıllık sürenin dolması kaydıyla, yatırımcıya ait teşvik belgesinin herhangi bir nedenle iptali, finansal kiralama şirketine müeyyide uygulamayı gerektirmez.

5 yıllık sürenin dolmaması halinde ise yatırımcının yükümlülüklerini yerine getirmemesi nedeniyle uygulanacak olan müeyyidelerden finansal kiralamaya konu makine ve teçhizata tekabül eden bölümü kısmen veya tamamen finansal kiralama şirketlerine de uygulanır.

V. Teşvik ve destek unsurları

A. Gümrük vergisi muafiyeti ve KDV istisnası

43. Gümrük vergisi muafiyeti ve KDV istisnasından yararlanma koşulları nelerdir?

4. sorunun cevabındaki listede yer alan teşvik edilmeyecek yatırım konuları ile aranan şartları sağlayamayan yatırım konuları hariç olmak üzere, 11. sorunun cevabında belirtilen asgarî sabit yatırım tutarının üzerindeki tüm yatırımlar, bölgesel ayırım yapılmaksızın gümrük vergisi muafiyeti ile KDV istisnasından yararlanabilecektir.

44. Gümrük vergisi muafiyeti kapsamında hangi mallar ithal edilebilir?

Teşvik belgesi kapsamındaki yatırım malları ile otomobil ve hafif ticari araç yatırımlarında yatırım dönemi içerisinde kalmak kaydıyla CKD aksam ve parçalarının ithali, gemi ve 50 metrenin üzerindeki yat inşa yatırımları ile ilgili tekne kabuğu ithali gümrük vergisinden muaftır.

45. Gümrük vergisi muafiyetinden yararlanmada sınırlama var mı?

Makine ve teçhizat bedelinin % 5'ini geçmemek kaydıyla yedek parçaların, otobüs, çekici (Euro normlarına uygun yeşil motoru haiz olanlar hariç), treyler (frigorifik olanlar hariç), mobilya, yat, motorbot, kamyon (off-road truck tipi karayoluna çıkması mümkün olmayan kaya tipi damperli kamyonlar hariç), transmikser, beton santrali, forklift ve beton pompası ithal edilmesi halinde yürürlükteki İthalat Rejimi Kararı'nda öngörülen oranlarda gümrük vergisi tahsil edilecektir.

46. Teşvik belgesi kapsamına girmeyen ithal mallar nelerdir?

44. sorunun cevabında belirtilen mallar hariç olmak üzere ham madde, ara malı ve işletme malzemesi,
- Binek aracı, inşaat malzemeleri, porselenden ve seramikten mamul sofraya ve mutfak eşyası,
- Ulusal çapta yayım yapan günlük gazete basım hizmetlerine yönelik teşvik belgeleri hariç diğer teşvik belgeleri kapsamında basım ve matbaa makinaları,
- Gıda ürünleri ve içecek imalatı ile entegre hayvancılık yatırımlarında; kamyon, kamyonet, frigorifik kamyon, frigorifik kasa, soğutucu ünite, çekici, kamyon kasası ve kamyonet kasası,
- Havayolu taşımacılık hizmetlerine yönelik yatırımlar dışındaki diğer yatırımlar için uçak ve helikopterler.

47. Teşvik belgesi müracaat tarihinden sonra yapılan makine teçhizat ithalatında uygulama nasıldır?

Teşvik belgesi almak üzere müracaat edilmiş, ancak teşvik belgesine bağlanmamış yatırımlara ilişkin makine ve teçhizatın ithaline, Müsteşarlığın görüşüne istinaden Gümrük Müsteşarlığınca Gümrük Vergisi ile Katma Değer Vergisinin toplam tutarı kadar teminatın alınması suretiyle müsaade edilebilir. Bu uygulama "teminatla ithalat" olarak adlandırılmaktadır.

48. Teminatla ithalatta süre ne kadardır?

Teminatla ithalatta, bir defada verilecek teminat süresi altı ayı geçemez.

49. Teminat süresi içinde kesin ithalat gerçekleşmezse ne olur?

Teminat süresi içinde kesin ithalat için gerekli işlemler tamamlanmamış ise süre uzatımı için Gümrük Müsteşarlığına müracaat edilir.

50. Teminatın başlangıç tarihi olarak hangi tarih esas alınmalıdır?

Teminatın başlangıç tarihi, eşyanın serbest dolaşıma giriş tarihidir.

51. Makine ve teçhizatın ithaline ilişkin işlemler hangi merci tarafından yerine getirilir?

Teşvik belgesi kapsamındaki makine ve teçhizatın ithaline ilişkin işlemler, Gümrük Mevzuatı çerçevesinde ilgili gümrük idaresince yerine getirilir.

52. İthal edilen makine ve teçhizatın nitelik veya teknik bakımdan uygun olmaması durumunda ne yapılmalıdır?

Teşvik belgesinin yatırım süresi içerisinde;

- Nitelik olarak uygun çıkmaması nedeniyle yerine yenisi getirilmek kaydıyla, eşyanın serbest dolaşıma girişini müteakip garanti süresi içinde yurt dışı edilecek makine ve teçhizatın,
- Herhangi bir şekilde tamir ve bakım veya diğer nedenlerle yurt dışına gönderilecek makine ve teçhizatın,

mahrece iade işlemleri için doğrudan gümrük idaresine başvurulmalıdır.

53. Teşvik belgesi kapsamında kullanılmış makine ve teçhizat ithali mümkün müdür?

İthalat Rejimi Kararının 7. maddesinde eski, kullanılmış, yenileştirilmiş, kusurlu (defolu) ve yatık (zamanla dayanıklılığını yitirmiş) malların ithalinin izne tabi olduğu belirtilmiştir. Bölgesel ve sektörel kısıtlamalar göz önüne alınarak, İthalat Rejimi Kararı uyarınca yayımlanan "Eski, Kullanılmış veya Yenileştirilmiş Olarak İthal Edilebilecek Maddelere İlişkin Tebliğ" hükümleri uyarınca ithali mümkün olan karayolu nakil vasıtaları hariç makine ve teçhizat ve İthalat Rejimi Kararı uyarınca ithaline izin verilen makine ve teçhizat teşvik belgesi kapsamında ithal edilebilecektir.

54. Teşvik belgesi kapsamında kullanılmış komple tesislerin ithali mümkün müdür?

Kullanılmış komple tesisler Müsteşarlıkça proje bazında yapılacak değerlendirme sonucunda uygun görülmesi halinde teşvik belgesi

kapsamında ithal edilebilir. Kullanılmış komple tesislerin (karayolu nakil vasıtaları hariç) ithaline yönelik talepler, Müsteşarlıkça, ülke ekonomisine katkısı, katma değeri, istihdama etkisi, makine parkının teknolojik ve ekonomik ömrü gibi esaslar dikkate alınmak suretiyle proje bazında değerlendirilir.

55. Kullanılmış komple tesis talepleri için yatırımcıların yapmaları gerekenler nelerdir?

Yatırımcıların;

- Tesise ait makine ve teçhizatların imal yıllarını da gösterir dökümlü proforma fatura asılları,
- Tesisin bulunduğu ülke veya eyaletteki ticaret ve/veya sanayi odasının veya görevli kamu kuruluşlarınınca tesisin alınacağı firmanın iştiğal konusunu gösteren yazı,
- Tesisin bulunduğu ülke veya eyaletteki ticaret ve/veya sanayi odasının veya görevli özel veya kamu kuruluşlarınınca onaylanmış model ve imal yıllarını da içerecek şekilde tesisi oluşturan makine ve teçhizatları, tesisin ekonomik ve teknolojik olarak çalışabilecek durumda olup olmadığını belirten onaylanmış belge (bu belgenin İngilizce dışındaki yabancı dillerde hazırlanmış olması halinde yeminli tercüme bürolarına yaptırılmış tercüme de istenir) ile birlikte Müsteşarlığa müracaat etmeleri gerekmektedir.

56. Serbest bölgelerden kullanılmış komple tesis ithal edilmesi mümkün müdür?

Türkiye'deki serbest bölgelerden kullanılmış komple tesis ithal edilmek istenmesi halinde Dış Ticaret Müsteşarlığından alınmış mevcut tesisin faaliyet ruhsatı ile tesisin ülke içerisine ithalinde serbest bölgeler mevzuatı açısından herhangi bir sakınca bulunmadığına ilişkin uygunluk yazısının Müsteşarlığa ibrazını müteakip, 55. sorunun (c) maddesinde belirtilen belge aranmaksızın Müsteşarlık elemanlarınınca kullanılmış komple tesisin bulunduğu serbest bölgede yapılacak ekspertiz neticesinde düzenlenecek rapora göre ithal izni verilebilecektir.

57. Kullanılmış makine ve teçhizat ithali hangi sektör yatırımlarında kısıtlanmıştır?

Tekstil, hazır giyim ve konfeksiyon yatırımlarına yönelik teşvik belgeleri kapsamında kullanılmış makine ve teçhizat ithal edilemez.

58. Kullanılmış makine ve teçhizatın finansal kiralama yoluyla temini mümkün müdür?

Yatırımcının teşvik belgesi kapsamında bulunan kullanılmış makine ve teçhizatın finansal kiralama yoluyla teminine izin verilebilir.

59. İthal edilecek makine ve teçhizatın katma değer vergisi karşısındaki durumu nedir?

Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 13. maddesinin 1. fıkrasının (d) bendinde yatırım teşvik belgesi sahibi mükelleflere belge kapsamındaki makine ve teçhizat teslimlerinin KDV'den istisna olduğu hükmü yer almaktadır. Maddenin devamında yatırımın teşvik belgesinde öngörüldüğü şekilde gerçekleşmemesi halinde zamanında alınmayan verginin alıcıdan, vergi ziyai cezası uygulanarak gecikme faizi ile birlikte tahsil edileceği belirtilmektedir. Anılan madde uyarınca zamanında alınmayan

vergiler ile vergi cezalarında zamanaşımı, verginin tarihini veya cezanın kesilmesini gerektiren durumun meydana geldiği tarihi takip eden takvim yılının başından itibaren geçerli olacaktır.

2009/15199 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının 7. maddesinde, teşvik belgesi kapsamında uygun görülen makine ve teçhizatın ithali ve yerli teslimlerinin Katma Değer Vergisi Kanunu kapsamında katma değer vergisinden istisna edileceği belirtilmektedir.

B. Faiz desteği

60. Faiz desteğinden yararlanmanın şartları nelerdir?

Faiz desteğinden yararlanmak için;

- Yatırımın III. ve IV. bölgelerde gerçekleştirilen, bölgesel desteklerden yararlanacak yatırımlardan olması veya Ar-Ge ve çevre yatırımlarından olması,
- Kredilerin bankalardan temin edilmiş olması ve
- Vadelerinin en az bir yıl olması gerekmektedir.

61. Faiz desteği kapsamında yatırımcılara sağlanan avantajlar nelerdir?

Talep edilmesi halinde, bölgesel desteklerden yararlanacak yatırımlar ile Ar-Ge ve çevre yatırımları için bankalardan kullanılacak en az bir yıl vadeli kredilerin teşvik belgesinde kayıtlı sabit yatırım tutarının yüzde yetmişine kadar olan kısmı için ödenecek faizin veya kâr payının aşağıdaki tabloda yer verilen kısımları, Müsteşarlıkça da uygun görülmesi hâlinde azami ilk beş yıl için ödenmek kaydıyla bütçe kaynaklarından karşılanabilecektir.

62. Ar-Ge ve çevre yatırımlarında bölge ayrımı var mıdır?

Araştırma ve geliştirme yatırımları ile doğrudan ticarî mal üretimine yönelik olmayan, mevcut veya gerçekleştirilecek tesisin katı, sıvı veya gaz gibi atıklarının temizlenmesi veya yok edilmesine yönelik çevre yatırımlarına ilişkin faiz desteği; bölge ayrımı yapılmaksızın Müsteşarlıkça da uygun görülmesi hâlinde azami ilk beş yıl için ödenmek kaydıyla bütçe kaynaklarından karşılanabilmektedir.

63. Finansal kiralama şirketleri aracılığıyla gerçekleştirilecek yatırımlar için faiz desteği uygulanabilir mi?

Faiz desteği içeren teşvik belgelerine konu yatırımlardan finansal kiralama şirketleri aracılığıyla gerçekleştirilecek olanlar için de faiz ödemelerini içeren itfa planı yapılması kaydıyla aynı şartlarla faiz desteği uygulanabilir.

Bölgeler	Bölgesel Desteklerden Yararlanacak Yatırımlar		Ar-Ge ve Çevre yatırımları	
	TL Kredi	Döviz veya Dövizle Endeksli Kredi	TL Kredi	Döviz veya Dövizle Endeksli Kredi
I	-	-	5 puan	2 puan
II	-	-	5 puan	2 puan
III	3 puan	1 puan	5 puan	2 puan
IV	5 puan	2 puan	5 puan	2 puan

64. Azami faiz desteği tutarı nedir?

Yararlanılacak faiz desteği tutarı proje bazında azami; Ar-Ge ve çevre yatırımları için 300.000 Türk Lirası, III. ve IV. bölgede yapılacak yatırımlar için 500.000 Türk Lirasıdır.

65. Döviz kredileri için faiz desteğinden yararlanılabilir mi?

Yararlanılabilir. Döviz kredisi ile gerçekleştirilecek yatırımlarda faiz desteği uygulaması, vade tarihindeki Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası döviz satış kuru dikkate alınarak yapılır.

66. Teşvik belgelerinde faiz desteği öngörülmesi, bu destekten yararlanılabilmesi için yeterli midir?

Teşvik belgelerinde faiz desteğinin öngörülmüş olması doğrudan faiz desteğinden yararlanmaya hak oluşturmaz. Faiz desteğinden yararlanabilmek için iki şartın yerine getirilmesi gerekmektedir. Şartların ilki söz konusu desteği içeren teşvik belgesi konusu yatırım için bankaların kredi kullandırımını öngörmesi, ikincisi ise bankaca Müsteşarlığa yapılacak müracaatın Müsteşarlıkça yapılacak değerlendirme çerçevesinde uygun görülmesi gerekmektedir.

67. Faiz desteği uygulamasında "aracı kurum" nasıl tanımlanmaktadır?

Faiz desteğini uygulayacak olan kamu bankaları dahil olmak üzere bankalar ve finansal kiralama şirketleri Kararda aracı kurum olarak adlandırılmaktadır.

68. Faiz desteği uygulamasında birden fazla aracı kurumun başvurusu mümkün müdür?

Aynı teşvik belgesi kapsamı yatırım için faiz desteği uygulamasına yönelik olarak birden fazla banka talepte bulunamaz. Aynı teşvik belgesi kapsamında faiz desteğinden yararlanabilmek amacıyla bankadan kullanılan kredi ve finansal kiralama işlemleri için birlikte talepte bulunulamaz. Bu tür durumlarda faiz desteği müracaatı yatırımcının tercihine bağlıdır.

69. Her türlü yatırım için faiz desteği uygulanabilir mi?

Kullanılmış makine ve teçhizat için ve kamu iktisadi teşebbüsleri dâhil kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının yapacağı yatırımlar için faiz desteği öngörülmez. Ayrıca, diğer kamu kurum ve kuruluşlarınca kullandırılan veya kamu kaynaklarından sübvans edilen krediler için de faiz desteği uygulanmaz.

70. Kullanılan kredilerin faiz, anapara veya kar paylarının ödenmemesi durumunda ne gibi yaptırımlar uygulanır?

Kullanılan kredilerin faiz, kâr payı veya anaparalarının yatırımcı tarafından itfa planlarında belirtilen sürelerde ilk defa geri ödenmemesi hâlinde, bu durum ilgili aracı kurumlar tarafından en kısa sürede Müsteşarlığa bildirilir ve Müsteşarlıkça faiz desteği ödemeleri durdurulur. Yatırımcının kredi geri ödeme yükümlülüklerini yerine getirdiğinin daha sonra ilgili aracı kurumca Müsteşarlığa bildirilmesi hâlinde, bildirim takip eden dönemler için faiz desteği ödemeleri başlangıçta öngörülen ödeme tarihlerinde herhangi bir uzatmaya gidilmeksizin tekrar başlatılır. Kredi geri ödemesine ait yükümlülüklerin yeniden aksamaması hâlinde faiz desteği ödemesine son verilir.

71. Yatırımın devri halinde faiz desteği nasıl uygulanacaktır?

Teşvik belgesi kapsamı yatırımın başka bir yatırımcıya devredilmesi durumunda, devralan yatırımcının teşvik belgesinde faiz desteğinin öngörülmüş olması ve aracı kurumca da uygun görülmesi hâlinde, yeni yatırımcı için eski itfa planındaki vade, faiz desteği miktarı ve benzeri şartlar değiştirilmeksizin bakiye kredi için düzenlenecek yeni itfa planına göre faiz desteği ödenmesine devam edilir. Aksi takdirde, devredilen makine ve teçhizata yönelik faiz desteği uygulaması durdurulur.

72. Kredinin amacı dışında kullanılmasının yaptırımı nedir?

Kredinin amacı dışında veya başka emellerle kullanıldığının tespiti halinde bankaca, Müsteşarlıkça kullanılan faiz desteği tutarına ilgili bankanın bu kapsamdaki krediye uygulanan faiz oranı uygulanmak suretiyle tespit edilecek tutarın, finansal kiralama şirketlerince ise itfa planında belirtilen toplam faiz desteği miktarının beş iş günü içerisinde bütçeye gelir yazılmak üzere muhasebe birimi hesabına yatırılması gerekir.

73. Teşvik belgesinin iptali halinde yararlanılan faiz desteği geri alınır mı?

Teşvik belgesinin herhangi bir nedenle iptal edilmesi halinde yararlanılan faiz desteği tutarı 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri çerçevesinde tahsil edilir.

C. Sigorta primi işveren hissesi desteği

74. Sigorta primi işveren hissesi desteğinin kapsamı nedir?

Büyük ölçekli yatırımlar ile bölgesel uygulama kapsamında desteklenen yatırımlardan, teşvik belgesinde kayıtlı istihdam öngörülerini ile tutarlı olmak kaydıyla; komple yeni yatırımlarda işletmeye geçiş tarihinden itibaren sağlanan, diğer yatırım cinslerinde yatırımın tamamlanmasını müteakip, yatırıma başlama tarihinden önceki son altı aylık dönemde Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğüne verilen aylık Prim ve Hizmet Belgesinde bildirilen ortalama işçi sayısına ilave edilen istihdam için ödenmesi gereken sigorta primi işveren hissesinin asgari ücrete tekabül eden kısmı aşağıda belirtilen sürelerde Hazinece karşılır.

Bölgeler	31.12.2010 tarihine kadar başlanılan yatırımlar	31.12.2010 tarihinden sonra başlanılan yatırımlar
I	2 yıl	---
II	3 yıl	---
III	5 yıl	3 yıl
IV	7 yıl	5 yıl

75. 5084 sayılı Kanun kapsamı desteklerden yararlanmakta olan işletmeler sigorta primi işveren hissesi desteğinden yararlanabilir mi?

5084 sayılı Kanun kapsamı desteklerden yararlanmakta olan işletmeler için mükerrer olarak bu Karar kapsamında prim desteği uygulanmaz. Ancak, teşvik belgeli yatırımlara bağlı olarak oluşacak ilave istihdam için prim desteği uygulanabilir.

76. Sigorta primi işveren hissesi desteğinden yararlanmanın temel şartı nedir?

İşveren hissesine ait primlerin karşılanabilmesi için işverenlerin çalıştırdıkları sigortalılarla ilgili olarak 5510 sayılı Kanun uyarınca aylık prim ve hizmet belgelerini yasal süresi içerisinde Sosyal Güvenlik Kurumuna vermesi ve sigortalıların tamamına ait sigorta primlerinin sigortalı hissesine isabet eden tutarın Hazinece karşılanmayan işveren hissesine ait tutarı ödemiş olması şarttır.

77. Primlerin geç ödenmesinin yaptırımı nedir?

İşveren tarafından ödenmesi gereken primlerin geç ödenmesi halinde, Hazine tarafından Sosyal Güvenlik Kurumuna yapılacak ödemenin gecikmesinden kaynaklanan gecikme zammı da işverenden tahsil edilir.

78. Sigorta primi işveren hissesi desteği uygulamasına ne zaman başlanabilir?

Sigorta primi işveren hissesi desteği uygulamasına teşvik belgesinin tamamlama vizesinin yapılmasını müteakip başlanabilir.

D. İndirimli kurumlar vergisi uygulaması

79. İndirimli kurumlar vergisi uygulaması nedir?

Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 32. maddesinde kurumlar vergisi oranı % 20 olarak belirlenmiştir. İndirimli kurumlar vergisi uygulaması, 5838 sayılı Kanun ile KVK'na eklenen 32/A maddesi kapsamında teşvik belgesine bağlanmış olan bazı yatırımlardan sağlanan kazançlara % 20'den daha düşük bir oranda kurumlar vergisi uygulanmak suretiyle yatırımların Devlet'çe desteklenmesini sağlayan bir düzenlemedir. Yatırımlardan sağlanan kazançta uygulanacak vergi oranları ile yatırıma katkı oranları Kanunun verdiği yetki çerçevesinde Bakanlar Kurulu tarafından belirlenmektedir.

80. Yatırımcıların hangi kazançlarına indirimli vergi oranı uygulanacaktır?

İndirimli vergi oranları yatırımcıların münhasıran teşvik belgesine bağlanmış yatırımlardan elde edecekleri kazançta uygulanacaktır. Önceki yatırım indirimi uygulamalarının aksine, yatırımcıların tüm kazançları yerine sadece teşvik belgesine konu yatırımlar dolayısıyla elde ettikleri kazançlara uygulanacak olması nedeniyle, eski uygulamalara nazaran sınırlayıcı ve daraltıcı bir özelliği bulunmaktadır.

81. İndirimli vergi oranı uygulamasından hangi mükellefler yararlanabilir?

Sağlanan vergisel teşvikten kurumlar vergisi mükelleflerinin yanında gelir vergisi mükellefleri de yararlanabilecektir. Kurumlar ve gelir vergisi mükellefleri Kanun kapsamında gerçekleştirmiş oldukları teşvik belgeli yatırımlardan elde ettikleri kazançlarına indirimli gelir/kurumlar vergisi oranı uygulayacaklardır. İndirimli oranlar stopaj suretiyle yapılan vergilendirmede uygulanamayacaktır.

82. İndirimli kurumlar vergisi uygulaması dışında tutulan mükellef ve yatırımlar hangileridir?

Şartların tamamı sağlansa da bazı kurumlar veya yatırımlar, indirimli kurumlar vergisi uygulamasından yararlanamayacaklardır. Bu kurum ve yatırımlar Kanunda;

- Finans ve sigortacılık sektörlerinde faaliyet gösteren kurumlar,
- İş ortaklıkları,
- Taahhüt işleri yapanlar,
- 4283 sayılı Kanun kapsamında (yap-işlet modeli) elektrik enerjisi üretim tesisi yatırımları,

- 3996 sayılı Kanun kapsamında (yap-işlet-devret) yapılan yatırımlar
- Rödovans sözleşmelerine bağlı olarak yapılan yatırımlar, olarak sayılmaktadır.

83. Vergi indirimi hangi yatırımlar içindir?

Vergi indirimi, büyük ölçekli yatırımlar ile bölgesel uygulama kapsamında gerçekleştirilecek yatırımlar için geçerlidir.

84. İndirimli vergi uygulamasından yararlanamayacak harcamalar nelerdir?

Arazi-arsa, royalti, yedek parça ve amortismanına tabi olmayan diğer harcamalar yatırıma katkı tutarının tespitinde dikkate alınmaz ve bu harcamalar indirimli vergi uygulamasından yararlanamaz.

85. İndirimli vergi uygulamasına ne zaman başlanır?

Hazine Müsteşarlığı tarafından teşvik belgesine bağlanan yatırımlardan elde edilen kazançlar, yatırımın kısmen veya tamamen işletilmesine başlanılan hesap döneminden itibaren indirimli vergi uygulamasından yararlanabilir.

86. İndirimli vergi oranı uygulamasında sınır var mıdır?

Vergi indirimi "yatırıma katkı tutarı"na ulaşıncaya kadar uygulanacaktır. Yatırımcıların faydalanabilecekleri azami vergi indirimi tutarı teşvik belgesine bağlanacak yatırım tutarı ile yatırımın yapıldığı bölge için tespit edilen yatırıma katkı oranının çarpılması sonucu bulunacak tutardır.

87. Yatırıma katkı tutarı nedir?

Yatırıma katkı tutarı, yatırımların, indirimli kurumlar vergisi uygulanmak suretiyle tahsilinden vazgeçilen vergi yoluyla Devletçe karşılanacak kısımdır.

88. Yatırıma katkı oranı nedir?

Yatırıma katkı tutarının, yapılan toplam yatırıma bölünmesi suretiyle bulunacak orandır.

89. 31.12.2010 tarihine kadar yatırıma başlanması halinde uygulanacak yatırıma katkı oranları ve kurumlar vergisi indirim oranları nedir?

Bölgeler	Bölgesel uygulama		Büyük ölçekli yatırımlar	
	Yatırıma katkı oranı	Kurumlar/gelir vergisi indirim oranı	Yatırıma katkı oranı	Kurumlar/gelir vergisi indirim oranı
I	% 20	% 50	% 30	% 50
II	% 30	% 60	% 40	% 60
III	% 40	% 80	% 50	% 80
IV	% 60	% 90	% 70	% 90

90. Yatırıma 31.12.2010 tarihinden sonra başlanması durumunda hangi oranlar uygulanacaktır?

Bölgeler	Bölgesel uygulama		Büyük ölçekli yatırımlar	
	Yatırıma katkı oranı	Kurumlar/gelir vergisi indirim oranı	Yatırıma katkı oranı	Kurumlar/gelir vergisi indirim oranı
I	% 10	% 25	% 25	% 25
II	% 15	% 40	% 30	% 40
III	% 20	% 60	% 40	% 60
IV	% 25	% 80	% 45	% 80

91. İndirimli vergi oranı geçici vergi dönemlerinde uygulanabilir mi?

İndirimli kurumlar vergisi uygulamasına, yatırımın kısmen veya tamamen faaliyete geçtiği tarihten itibaren başlanacaktır. Bu durumda geçici vergi döneminde de uygulama olabilecektir. Diğer bir ifadeyle, indirimli kurumlar vergisi uygulaması için dönem sonunu beklemek gerekmeyecektir. Geçici vergi döneminde, yapılan teşvikli yatırımdan kazanç elde edilmesi halinde, indirimli kurumlar vergisi oranı uygulanabilecektir.

92. Farklı illerde yapılan yatırımlarda indirimli vergi oranı uygulaması nasıl olacaktır?

Aynı mükellef tarafından farklı il gruplarında yatırım yapılması ve teşvik belgesi alınması durumunda, her ile ilişkin yatırıma katkı oranı ve indirimli kurumlar vergisi oranı ayrı ayrı dikkate alınacaktır.

93. İndirimli orandan yararlanma şartlarının ihlali halinde uygulanacak yaptırım nedir?

Şartlar sağlanmadan indirimli vergi oranı uygulamasından yararlanılması durumunda, zamanında tahakkuk ettirilmeyen vergiler gecikme faizi ile birlikte tahsil edilecektir. Gecikme faizi oranı 21 Nisan 2006 tarihinden itibaren aylık % 2,5 olarak uygulanmaktadır. Bu durumda ayrıca vergi ziyai cezası uygulanmayacaktır.

94. İndirimli kurumlar vergisi oranı uygulaması nasıl yapılacaktır?

Örnek:

Yatırımcı (A) A.Ş. III. bölgede bulunan bir ilde 2009/15199 sayılı Karar çerçevesinde gerçekleştireceği yatırım (büyük ölçekli yatırım kriterlerine uymamaktadır) için Hazine Müsteşarlığı'ndan teşvik belgesi almıştır. Belge kapsamında 2009 yılında 4.000.000 TL tutarında yatırım harcaması gerçekleştirilmiştir. Yukarıdaki tablodan görüleceği üzere bu yatırım için Bakanlar Kurulu tarafından belirlenen katkı oranı % 40, kurumlar vergisi indirim oranı ise % 80'dir. Buna göre;

- İndirimli kurumlar vergisi uygulanmak suretiyle Devletçe alınmasından vazgeçilen vergi yoluyla yatırıma sağlanan katkı tutarı $(4.000.000 * \% 40 =) 1.600.000$ TL,

- Yatırıma katkı tutarına ulaşıncaya kadar yatırımın işletilmesinden sağlanacak kazançta uygulanacak kurumlar vergisi oranı $[\% 20 - (\% 20 * \% 80) =] \% 4$,

- Katkı tutarına ulaşıncaya kadar yıllar itibarıyla indirimli kurumlar vergisi uygulanabilecek toplam kazanç tutarı $[1.600.000 / (0,20 - 0,04) =] 10.000.000$ TL (*) olacaktır.

(*) *Katkı tutarının, normal kurumlar vergisi oranı ile indirimli kurumlar vergisi oranı arasındaki farka bölünmesi suretiyle hesaplanmıştır.*

Yatırım 2009 yılında işletilmeye başlanmıştır. Bu yatırımdan elde edilen kazançların aşağıdaki tablodaki gibi olduğu kabul edildiğinde, yıllar itibariyle bu kazançlar üzerinden ödenecek olan kurumlar vergileri ile yatırıma katkı tutarları aşağıdaki şekilde hesaplanacaktır.

Yıllar	Yatırımdan elde edilen kazanç	Kurumlar vergisi		Yatırıma Devlet katkısı		
		Normal orana göre hesaplanan (% 20)	BKK'na göre ödenecek (% 4)	Yıllık tutar	Toplam tutar	Kalan tutar
2009	3.500.000	700.000	140.000	560.000	560.000	1.040.000
2010	5.000.000	1.000.000	200.000	800.000	1.360.000	240.000
2011	4.000.000	800.000	560.000	240.000	1.600.000	---
Toplam	12.500.000	2.500.000	900.000	1.600.000		

a. 2009 yılı

2009 yılında indirimli kurumlar vergisi uygulanabilecek toplam tutar 10.000.000 TL'dir. Aynı yılda yatırımdan sağlanan 3.500.000 TL'lik kazanç, bu tutardan düşük olduğundan, 2009 yılı kazancının tamamına indirimli kurumlar vergisi oranı uygulanabilecektir. 2009 yılında yatırımdan elde edilen 3.500.000 TL'lik kazanç üzerinden % 20 oranı yerine % 4 oranında kurumlar vergisi hesaplanması nedeniyle, 2009 yılında Devletin yatırıma katkısı (700.000 - 140.000 =) 560.000 TL olmaktadır. Katkı tutarının (1.600.000 - 560.000 =) 1.040.000 TL'si sonraki yıllara devretmiştir.

b. 2010 yılı

2010 yılında indirimli kurumlar vergisi oranı uygulanabilecek toplam tutar (10.000.000 - 3.500.000 =) 6.500.000 TL'dir. Aynı yılda yatırımdan sağlanan 5.000.000 TL'lik kazanç, bu tutardan düşük olduğundan, 2010 yılı kazancının tamamına indirimli kurumlar vergisi oranı uygulanabilecektir. 2010 yılında yatırımdan elde edilen 5.000.000 TL'lik kazanç üzerinden % 20 oranı yerine % 4 oranında kurumlar vergisi hesaplanması nedeniyle, 2010 yılında Devletin yatırıma katkısı (1.000.000 - 200.000 =) 800.000 TL olmaktadır. Katkı tutarının (1.040.000 - 800.000 =) 240.000 TL'si sonraki yıllara devretmiştir.

c. 2011 yılı

2011 yılında indirimli kurumlar vergisi oranı uygulanabilecek toplam tutar (6.500.000 - 5.000.000 =) 1.500.000 TL'dir. Aynı yılda yatırımdan sağlanan 4.000.000 TL'lik kazanç, bu tutardan fazla olduğundan, 2011 yılı kazancının ancak 1.500.000 TL'lik kısmına indirimli kurumlar vergisi oranı uygulanabilecek,

kazancın kalan (4.000.000 - 1.500.000 =) 2.500.000 TL'lik kısmına ise normal kurumlar vergisi oranı uygulanacaktır. Buna göre 2011 yılında yatırımdan sağlanan kazanç üzerinden;

$$1.500.000 * \% 4 = 60.000 \text{ TL}$$

$$2.500.000 * \% 20 = 500.000 \text{ TL}$$

olmak üzere, toplam 560.000 TL kurumlar vergisi ödenecektir.

Bu hesaplamalar uyarınca, yapılan yatırımın 2009 yılında 560.000 TL'si, 2010 yılında 800.000 TL'si ve 2011 yılında da 240.000 TL'si olmak üzere toplam 1.600.000 TL'lik kısmı Devlet katkısı ile gerçekleştirilmiş olmaktadır.

E. Yatırım yeri tahsisi

95. Teşvik belgesine bağlanmış yatırımlar için yatırım yeri tahsis edilebilir mi?

Teşvik belgesine bağlanmış büyük ölçekli yatırımlar ile bölgesel desteklerden yararlanacak yatırımlar için Maliye Bakanlığınca belirlenen esas ve usuller çerçevesinde yatırım yeri tahsis edilebilecektir.

96. Hangi yatırımlar yatırım yeri tahsisi desteğinin kapsamı dışındadır?

5520 sayılı Kanun gereği finans ve sigortacılık konularında faaliyet gösteren kurumlar ve iş ortaklıkları ile 4283 sayılı Yap-İşlet Modeli ile Elektrik Enerjisi Üretim Tesislerinin Kurulması ve İşletilmesi ile Enerji Satışının Düzenlenmesi Hakkında Kanun ve 3996 sayılı Bazı Yatırım ve Hizmetlerin Yap-İşlet-Devret Modeli Çerçevesinde Yapılması Hakkında Kanun kapsamında gerçekleştirilen yatırımlar kapsam dışı bırakılmıştır.

F. Taşınma desteği

97. Tekstil sektörüne sağlanan taşınma desteğinden yararlanmanın şartları nelerdir?

Tekstil, konfeksiyon ve hazır giyim, deri ve deri mamulleri sektörlerine taşınma desteğinden yararlanmanın iki temel şartı bulunmaktadır. Şartlar şunlardır:

a. Tekstil, konfeksiyon ve hazır giyim, deri ve deri mamulleri sektörlerinde I. ve II. bölgelerdeki illerde faaliyette bulunan işletmelerin IV. bölgedeki illere 31.12.2010 tarihine kadar bütünüyle taşınması

b. En az 50 kişilik istihdam sağlanması.

98. Taşınma işlemini gerçekleştiren yatırımcılara hangi teşvikler uygulanır?

Kurumlar veya Gelir Vergisi nakil tarihini izleyen hesap döneminden itibaren 5 yıl süreyle % 75 oranında indirimli olarak uygulanır. Bununla birlikte, çalışanların asgari ücrete tekabül eden sigorta primi işveren hissesinin tamamı taşınma tarihinden itibaren beş yıl süre ile bütçeden karşılanır.

99. Taşınma işlemi gerçekleştirilen işletmelere yatırım yeri tahsisi sağlanabilir mi?

Sadece taşınma işlemini gerçekleştiren işletmeler için yatırım yeri tahsis edilmez. Taşınma ile birlikte yapılacak ilave yatırımları da içeren teşvik belgesi kapsamı yatırımlar için yatırım yeri tahsis edilebilir.

100. Taşınma işleminin hemen gerçekleştirilmesi durumunda ek teşvik unsurları var mı?

Tesislerin taşınma işleminin 2009 yılı sonuna kadar tamamlanması halinde taşınma ile ilgili nakliye giderlerinin tamamı yeminli mali müşavir raporlarına istinaden bütçeden karşılanacaktır.

Ernst & Young

Assurance | Tax | Transactions | Advisory

Ernst & Young Hakkında

Ernst & Young, denetim, vergi, kurumsal finansman ve danışmanlık hizmetlerinde bir dünya lideridir. Dünya genelinde toplam 135.000 çalışmamız, ortak değerlerimizi ve kaliteyi ön planda tutan kararlı tutumumuzu hep birlikte paylaşmaktadır.

Daha fazla bilgi için, lütfen www.ey.com/tr adresini ziyaret ediniz.

Ernst & Young, her biri ayrı birer tüzel kişiliğe sahip Ernst & Young Global Limited'e üye firmalardan oluşan global bir organizasyon olup tüm hizmetlerini bu üye firmalar tarafından sunmaktadır.

Ernst & Young'ın sunduğu vergi hizmetleri

İşleriniz gerçek potansiyellerine güçlü temeller üzerinde yapılandırılarak ve sürdürülebilir bir şekilde geliştirilerek ulaşabilir. Ernst & Young olarak vergi yükümlülüklerinizi sorumlu ve zamanında yerine getirmenizin önemli bir fark ortaya çıkaracağını düşünüyoruz. Bu nedenle 130'dan fazla ülkedeki 22,000 vergi çalışmamız nerede olursanız olun ve vergi ihtiyaçlarınız ne olursa olsun kaliteli hizmet anlayışımıza duyduğumuz tereddütsüz bağlılık temelinde sizlere teknik bilgi, iş tecrübesi ve tutarlı metodolojiler sunmaktadır. Ernst & Young'ın farkı buradadır.

www.ey.com/tr
www.vergidegundem.com

© Ernst & Young 2009
Tüm Hakları Saklıdır.

"100 Soruda Teşvik Uygulaması - 2009" konulu çalışma, girişimcilere 2009/15199 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı çerçevesinde belirlenen teşvik ve destek unsurları hakkında genel bilgi vermek amacıyla ve 31.08.2009 tarihi itibarıyla yürürlükte bulunan vergi ve teşvik mevzuatının ilgili hükümleri dikkate alınarak Ernst & Young uzmanları tarafından hazırlanmıştır. Çalışmada yer alan bilgi ve açıklamalardan dolayı Ernst & Young ve Kuzey Yeminli Mali Müşavirlik A.Ş.'ye sorumluluk iddiasında bulunulamaz. Vergi mevzuatımızın sık değiştirilen ve farklı anlayışlarla yorumlanabilen yapısı nedeniyle, herhangi bir konuda uygulama yapılmadan önce konunun uzmanlarından profesyonel yardım alınmasını tavsiye ederiz.